

MODELI DISTRIBUCIJE OSIGURANJA UZ PRIMJENU SMJERNICA EU

Stefanovski, Biljana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:102856>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-25**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
POSLOVNO UPRAVLJANJE

BILJANA STEFANOVSKI

**Modeli distribucije osiguranja uz
primjenu smjernica EU**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2019.

Biljana Stefanovski

Modeli distribucije osiguranja uz primjenu smjernica EU

Models of insurance distribution according to EU directions

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu
Specijalistički diplomski stručni studij
Poslovno upravljanje

Kolegij: Upravljanje osiguranjem
Mentor: dr.sc.Ksenija Klasić, profesor visoke škole
Matični broj studenta: 0619411012

Karlovac, lipanj 2019.

ZAHVALA

Najljepše zahvaljujem mentorici Kseniji Klasić na velikodušnoj pomoći, savjetima, preporukama i razumijevanju koje je pokazala prilikom izrade ovog rada.

Također zahvaljujem svojoj obitelji na konstantnoj podršci i razumijevanju.

Hvala i svima ostalima koji su mi na bilo koji način pomogli i doprinijeli završetku ovog dijela mog školovanja.

SAŽETAK

Osiguranje je ekonomski institut društvenog i gospodarskog života kojim se zaštićuje pojedinac, poslovni subjekt i gospodarski razvoj od ekonomski štetnih posljedica prirodnih sila i nesretnoga slučaja. Smisao i svrha zaštite ostvaruje se unaprijed prikupljenim sredstvima koja se poslije koriste za nadoknadu materijalnih i nematerijalnih gubitaka. Distribucija osiguranja znači djelatnost predlaganja ugovora o osiguranju, savjetovanje o njima ili obavljanja drugih pripremnih radnji za sklapanje ugovora o osiguranju, ili sklapanja takvih ugovora, ili pružanja pomoći pri upravljanju takvim ugovorima i njihovu izvršavanju, posebno u slučaju rješavanja odštetnog zahtjeva, uključujući pružanje informacija o jednom ili više ugovora o osiguranju u skladu s kriterijima koje odabiru potrošači putem internetske stranice ili nekog drugog medija i sastavljanje rang-liste proizvoda osiguranja, uključujući i usporedbu cijena i proizvoda ili popust na cijenu ugovora o osiguranju, ako potrošač može izravno ili neizravno sklopiti ugovor o osiguranju na internetskoj stranici ili drugom mediju. Direktiva o distribuciji osiguranja stupila je na snagu 23. veljače 2016. godine, a njome se propisuju pravila osnivanja i obavljanja poslova distribucije osiguranja i reosiguranja u Europskoj uniji. U Republici Hrvatskoj, kroz novi Zakon o osiguranju se implementira Direktiva o distribuciji osiguranja što donosi značajne promjene u sektoru osiguranja. Rok za prilagodbu od godinu dana i ispunjavanje kvote edukacije računat će se prema datumu dobivanja prve licence, a striktno se počelo pratiti od zakonom predviđenog 23. veljače 2019. godine.

Ključne riječi: distribucija osiguranja, Direktiva o distribuciji osiguranja, osiguranje, reosiguranje

SUMMARY

Insurance is an economic institute of social and economic life that protects an individual, business entity and economic development from the economically damaging consequences of natural forces and unlucky cases. The purpose and purpose of the protection is realized by means of pre-funded assets used to compensate for material and immaterial losses. Insurance distribution means the activity of proposing insurance contracts, consulting them or carrying out other preparatory actions for the conclusion of insurance contracts, or concluding such contracts, or providing assistance in managing such contracts and their execution, particularly in the case of solving claims, including providing information on one or more insurance contracts in accordance with the criteria chosen by consumers through an Internet site or another medium and the compilation of a list of insurance products, including price and product comparison or discount on the price of the insurance contract if the consumer can directly or indirectly conclude a contract about insurance on an internet site or other media. The Insurance Distribution Directive entered into force on February 23, 2016, and it regulates rules for the establishment and performance of insurance and reinsurance operations in the European Union. In Croatia, through the new Insurance Act, the Insurance Distribution Directive is implemented, which makes significant changes in the insurance sector. The one-year adjustment deadline and completion of the education quota will be counted towards the date of obtaining the first license, and strictly started to follow the law scheduled for February 23, 2019.

Key words: distribution of insurance, The Insurance Distribution Directive, insurance, reinsurance

Sadržaj:

SAŽETAK.....	2
SUMMARY	3
1. UVOD	5
1.1. Predmet i cilj rada.....	5
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	5
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	6
2. TEORIJSKE ZNAČAJKE OSIGURANJA	8
2.1. Pojam, razvoj i vrste osiguranja	8
2.2. Uloga i značajke osiguravajućih društava	9
3. ANALIZA SMJERNICA DIREKTIVE O DISTRIBUCIJI OSIGURANJA.....	12
3.1. Značajke Direktive o distribuciji osiguranja (IDD) i njezini glavni ciljevi.....	12
3.2. Uvjeti upisa u registar.....	13
3.3. Sloboda pružanja usluga i sloboda poslovnog nastana.....	14
3.4. Organizacijski uvjeti.....	16
3.5. Uvjeti informiranja i pravila poslovnog ponašanja	19
3.6. EIOPA-ine smjernice za implementaciju Direktive o distribuciji osiguranja (IDD)	21
3.7. Dopune Direktive o distribuciji	26
4. ANALIZA POSTOJEĆIH MODELA DISTRIBUCIJE OSIGURANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	28
4.1. Razvoj industrije osiguranja u Republici Hrvatskoj.....	28
4.2. Zakonska regulativa distribucije osiguranja u Republici Hrvatskoj.....	29
4.2.1. Implementacija propisa o distribuciji osiguranja.....	30
4.2.2. Analiza izmjena i dopuna Zakona o osiguranju	31
4.2.3. Odredbe Pravilnika HANFA-e u pogledu distribucije osiguranja	38
4.3. Statistički podaci osiguranja u Republici Hrvatskoj– prihodi po raznim kanalima prodaje	40
5. ZAKLJUČAK	46
LITERATURA	49
POPIS ILUSTRACIJA.....	50
POPIS SLIKA	50
POPIS TABLICA.....	50
POPIS GRAFIKONA.....	50

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada su modeli distribucije osiguranja uz primjenu smjernica EU. Kroz rad sam analizirala tržište osiguranja u RH te su analizirani postojeći modeli distribucije osiguranja. Razrađene su odredbe IDD smjernica te implementacija istih u zakonsku regulativu RH.

Industrija osiguranja jedan je od katalizatora ekonomskog rasta. Pojedincima i poslovnim subjektima nudi širok spektar proizvoda, a ima i važnu ulogu u financijskom posredovanju što doprinosi financijskom i ukupnom gospodarskom razvoju. S druge strane, postoji i povratna veza od gospodarskog razvoja prema razvoju financijske industrije, kao i industrije osiguranja, stoga i ne čudi što je u posljednjih nekoliko godina sve veći fokus na mjerenje efikasnosti industrije osiguranja, kako na mikro razini (usporedba osiguravajućih kuća), tako i na makro razini (usporedba sustava osiguranja na razini država). Direktiva o distribuciji osiguranja stupila je na snagu 23. veljače 2016. godine, a njome se propisuju pravila osnivanja i obavljanja poslova distribucije osiguranja i reosiguranja u Europskoj uniji, a ista se odnosi na sve fizičke ili pravne osobe s poslovnim nastanom, ili koje planiraju uspostavu poslovnog nastana, u nekoj od država članica s ciljem osnivanja i obavljanja distribucije proizvoda osiguranja i reosiguranja. U Republici Hrvatskoj, kroz novi Zakon o osiguranju je implementirana Direktiva o distribuciji osiguranja što je donijelo značajne promjene u sektoru osiguranja. Najveće novosti odnose se na režim i način distribucije te obavezu edukacije distributera osiguranja, što će osim društava za osiguranje obuhvatiti i gotovo 20.000 fizičkih osoba - distributera osiguranja koji se nalaze u postojećem registru Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA). Tako će svi oni koji će se i ubuduće željeti baviti prodajom osiguranja morati ispuniti kvotu od 15 sati obavezne godišnje edukacije, a kako bi i dalje zadržali ovlaštenje HANFA-e. Rok za prilagodbu od godinu dana i ispunjavanje spomenute kvote edukacije računat će se prema datumu dobivanja prve licence, a striktno se počelo pratiti od zakonom predviđenog 23. veljače 2019. godine.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

U izradi ovog rada korištene su sljedeće metode istraživanja: desk metoda, metoda sinteze, metoda analize, metoda dedukcije. Dostupna literatura malobrojna što je predstavljalo izazov

u izradi rada. Uz nedostatak literature problem je predstavljala i činjenica da takva literatura brzo zastarijeva zbog učestalih zakonskih promjena koje se odnose na zadužnicu. Iz tog razloga u izradi rada korišteni su zakonski i pod zakonski akti koji definiraju, uređuju i reguliraju zakon o Osiguranje. Uz stručnu literaturu i zakonske propise korišteni su stručni i znanstveni časopisi te stručni i znanstveni članci iz područja Osiguranja.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Prvi dio ovog rada odnosi se na teorijske značajke osiguranja, odnosno sam pojam i razvoj osiguranja, vrste osiguranja te ulogu i značajke osiguravajućih društava. Osiguranje predstavlja gospodarsku djelatnost u kojoj se zainteresiranima pruža ekonomska zaštita od različitih opasnosti koje ugrožavaju njihovu imovinu ili tjelesni integritet. Smisao i svrha zaštite ostvaruje se unaprijed prikupljenim sredstvima koja se poslije koriste za nadoknadu materijalnih i nematerijalnih gubitaka (oštećenja imovine i tjelesne ozljede). Sustav osiguranja ima dvije temeljne funkcije, a to su funkcija zaštite i mobilizacijsko-alokacijsku funkcija. Društva za osiguranje su sudionici financijskog tržišta i predstavljaju bitan čimbenik gospodarskog razvoja svake zemlje, a primarna funkcija im je osiguranje pojedinaca od opasnosti koje donosi neizvjesna budućnost. U gospodarskom smislu, osiguranje predstavlja instrument kojim pojedinac relativno mali iznos premije osiguranja zamjenjuje za relativno velik i neizvjestan financijski gubitak koji bi bio moguć kad ne bi bilo osiguranja. Društva za osiguranje su vrlo važni institucionalni investitori na financijskom tržištu, budući da iz temeljne djelatnosti društava za osiguranje proizlazi značaj investicijskih aktivnosti i kreiranja investicijskog portfelja.

Drugi dio rada odnosi se na analizu smjernica Direktive o distribuciji osiguranja. Distribucija osiguranja znači djelatnost predlaganja ugovora o osiguranju, savjetovanje o njima ili obavljanja drugih pripremnih radnji za sklapanje ugovora o osiguranju, ili sklapanja takvih ugovora, ili pružanja pomoći pri upravljanju takvim ugovorima i njihovu izvršavanju, posebno u slučaju rješavanja odštetnog zahtjeva, uključujući pružanje informacija o jednom ili više ugovora o osiguranju u skladu s kriterijima koje odabiru potrošači putem internetske stranice ili nekog drugog medija i sastavljanje rang-liste proizvoda osiguranja, uključujući i usporedbu cijena i proizvoda ili popust na cijenu ugovora o osiguranju, ako potrošač može izravno ili neizravno sklopiti ugovor o osiguranju na internetskoj stranici ili drugom mediju. Direktivom

o distribuciji osiguranja osigurava se ažurirani usklađeni pravni okvir za distribuciju proizvoda osiguranja i reosiguranja, uključujući investicijske proizvode osiguranja, na unutarnjem tržištu, a cilj joj je osigurati veću transparentnost cijena i troškova proizvoda distributera osiguranja, bolje i razumljivije informacije o proizvodima i poboljšano provođenje pravila o poslovanju, pogotovo u pogledu savjeta. Nova pravila primjenjuju se na sve distribucijske kanale, uključujući izravnu prodaju koju obavljaju osiguravajuća društva kako bi se stvorili ravnopravni uvjeti za sve distributere i zajamčili jedinstveni visoki standardi zaštite potrošača.

Posljednji dio rada naglasak stavlja na postojeće modele distribucije osiguranja u Republici Hrvatskoj. Najvažniji zakoni koji reguliraju hrvatsko tržište osiguranja su: Zakon o osiguranju i Zakon o obveznim osiguranjima u prometu te pripadajućim pod zakonskim aktima. Zakonom o osiguranju se uređuju uvjeti za osnivanje i poslovanje društava za osiguranje i društava za reosiguranje, obavljanje unutarnje revizije i revizije društava za osiguranje i društava za reosiguranje, postupak likvidacije i stečaja, obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju, ovlasti nadzornog tijela te obavljanje nadzora. Kroz novi Zakon o osiguranju bit će implementirana Direktiva o distribuciji osiguranja, što će donijeti značajne promjene u sektoru osiguranja. Najveće novosti odnosit će se na režim i način distribucije te obavezu edukacije distributera osiguranja. Kako predviđa novi Zakon, edukaciju će osim Hanfe moći provoditi i društva za osiguranje, društva za zastupanje u osiguranju, društva za brokerske poslove u osiguranju, Hrvatska udruga osiguravatelja (HUO), sveučilišne institucije te druge pravne osobe u suradnji s navedenima. Pritom se od distributera osiguranja očekuje da odabere edukaciju kod neke od ovlaštenih institucija, a one će nakon provedene edukacije biti obavezne evidenciju o polaznicima i ispunjenoj obavezi dostaviti u registar Hanfe. Propisana edukacija obuhvaća stjecanje znanja, osim o uvjetima osiguranja i važećem zakonodavstvu, i edukaciju iz područja procjene potrebe potrošača, poslovnoj etici, rješavanju pritužbi i odštetnog zahtjeva, poznavanje investicijskih opcija i financijskih rizika, mirovinskog sustava, tržišta štednih proizvoda, sukobu interesa i drugom, a od 15. veljače 2019. godine na snazi je Pravilnik HANFA-e o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar, koji regulira ta područja.

2. TEORIJSKE ZNAČAJKE OSIGURANJA

2.1. Pojam, razvoj i vrste osiguranja

Osiguranje je ekonomski institut društvenog i gospodarskog života kojim se zaštićuje pojedinac, poslovni subjekt i gospodarski razvoj od ekonomski štetnih posljedica prirodnih sila i nesretnoga slučaja. Osiguranje (engl. *insurance*) je zapravo gospodarska djelatnost u kojoj se zainteresiranima pruža ekonomska zaštita od različitih opasnosti koje ugrožavaju njihovu imovinu ili tjelesni integritet.¹ Smisao i svrha zaštite ostvaruje se unaprijed prikupljenim sredstvima koja se poslije koriste za nadoknadu materijalnih i nematerijalnih gubitaka (oštećenja imovine i tjelesne ozljede).² Sustav osiguranja ima dvije temeljne funkcije, a to su funkcija zaštite i mobilizacijsko-alokacijsku funkcija. Funkcija zaštite odnosi se na neposrednu i posrednu zaštitu, pa tako neposredna zaštita obuhvaća sustav preventive, koji se ostvaruje prihvaćanjem i primjenom tehničkih standarda i normi, te sustavom represije, koji podrazumijeva poduzimanje mjera za spašavanje ljudi i imovine, dok posredna zaštita podrazumijeva isplatu odšteta koje osiguranicima isplaćuju društva za osiguranje za one rizike koji su definirani ugovorima o osiguranju, a ista ima pokriće u prihodima koje društva za osiguranje prikupljaju obračunom i naplatom premija osiguranja.³ S druge strane, mobilizacijsko-alokacijska funkcija izražava se u redistribuciji štednje suficitarnih sektora i njezinoj alokaciji deficitarnim sektorima kanalima financijskih tržišta.

Osnovno je obilježje djelatnosti osiguranja da ono kroz različite organizacijske oblike pruža ljudskoj zajednici ekonomsku sigurnost.⁴ Današnju ekonomiju karakterizira i veliki razvoj specijalizacije, koja je bitan pokretač industrijskog razvoja, ali je upravo stoga izložena međuzavisnosti i ranjivosti, a sve to daje poseban značaj osiguranju, upravljanje ekonomikom osigurljivosti rizika postaje jedan od temeljnih aspekata ekonomije usluga, čime osiguranje postaje sve značajnije na ekonomskom, političkom i općenito socijalnom polju.⁵

¹ Pavić, D. (2009) Ugovorno pravo osiguranja. Zagreb: Tectus, str. 7.

² Enciklopedija, Osiguranje, dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=45672> (pristupljeno: 15. veljače 2019.)

³ Ibidem

⁴ Pavić, D. (2009) Ugovorno pravo osiguranja. Zagreb: Tectus, str. 7.

⁵ Giarini, O. (2001) Perche le assicurazioni sono al centro dell'economia contemporanea?, Assicurazioni, Generali ed., Milano, god. LXIX, br. 2., str. 220.

Klasične su podjele osiguranja prema mjestu ostvarenja rizika, a to su kopneno, pomorsko i zračno i te prema predmetu osiguranja, kao osiguranje imovine (osiguranje stvari, pomorsko-transportno osiguranje), osiguranje od odgovornosti, te osiguranje osoba.⁶ Prema obliku organizacijskog vođenja poslova, osiguranje se dijeli na uzajamno i premijsko, prema kriteriju obveznosti dijeli se na dobrovoljno i obvezno, prema pravnoj naravi osiguravateljeve obveze na isplatu osigurnine na odštetna osiguranja i osiguranja na određenu svotu, prema načinu izravnavanja rizika na osiguranje, su osiguranje i reosiguranje, a prema kriteriju broja osiguranika na pojedinačno i kolektivno (skupno) osiguranje.⁷ Osiguranje se može promatrati s ekonomskog, organizacijskog, tehničkog, sociološkog i pravnog motrišta. Prema Zakonu o osiguranjima, skupine osiguranja dijele se na: neživotna osiguranja i životna osiguranja. Podskupine osiguranja dijele se na: osiguranje od nezgode i zdravstveno osiguranje, zatim osiguranje motornih vozila, pomorsko i transportno osiguranje, osiguranje zrakoplova, osiguranje od požara i druga osiguranja imovine, osiguranje od odgovornosti, kreditno osiguranje i osiguranje jamčevine.

2.2. Uloga i značajke osiguravajućih društava

Društva za osiguranje su sudionici financijskog tržišta i predstavljaju bitan čimbenik gospodarskog razvoja svake zemlje, a primarna funkcija im je osiguranje pojedinaca od opasnosti koje donosi neizvjesna budućnost. U gospodarskom smislu, osiguranje predstavlja instrument kojim pojedinac relativno mali iznos premije osiguranja zamjenjuje za relativno velik i neizvjestan financijski gubitak koji bi bio moguć kad ne bi bilo osiguranja. Društva za osiguranje su vrlo važni institucionalni investitori na financijskom tržištu, budući da iz temeljne djelatnosti društava za osiguranje proizlazi značaj investicijskih aktivnosti i kreiranja investicijskog portfelja.

Osiguravajuća društva predstavljaju nebankarske financijske institucije za razvitak ugovorne štednje, a karakterizira ih stalan i stabilan priljev novčanih sredstava u obliku uplata premija osiguranja. Glavna karakteristika ovih sredstava je njihova dugoročnost, pa upravo stoga i novčani fondovi koji se formiraju na osnovi uplaćenih premija da bi društva mogla obavljati

⁶ Pavić, D. (2009) Ugovorno pravo osiguranja. Zagreb: Tectus, str. 9.

⁷ Ibidem

osnovnu djelatnost osiguranja imaju dugoročni karakter.⁸ Stabilnost priljeva i odljeva novčanih sredstava omogućava društvima za osiguranje plasman slobodnih sredstava u različite oblike investiranja. Najčešći oblici investiranja društava za osiguranje su investiranje u državne obveznice i obveznice poduzeća, a osim toga, stabilnost novčanih tijekova društava za osiguranje omogućava im da djeluju kao financijski posrednici između financijski suficitarnih i financijski deficitarnih jedinica.⁹

Ključna uloga osiguravajućih društava jest osigurati posrednu ekonomsku zaštitu. Međutim, osiguravajuća društva obavljaju i druge funkcije od kojih je, sa aspekta utjecaja na privredni rast i razvoj, najznačajnija mobilizacija financijskih sredstava, odnosno poslovi financijskog posredovanja. Obavljajući poslove financijskog posredovanja osiguravajuća društva imaju značajnu poziciju u financijskom sistemu kao institucionalni investitori. Cilj osiguravajućih društava kao institucionalnih investitora je da osiguraju dodatnu likvidnost na financijskom tržištu, maksimiziraju profit uz prihvatljiv nivo investicijskog rizika te prikupe sitan, slobodan kapital i stave ga u funkciju privrednog rasta i razvoja.¹⁰

Društvo za osiguranje je trgovačko društvo, pravna osoba, obveznik vođenja računovodstva, velik poduzetnik, koji od dana upisa u sudski registar mora voditi poslovne knjige, sastavljati financijska izvješća, izvješćivati nadzorno tijelo i financijska izvješća javno objavljivati.¹¹ Društvo za osiguranje mogu osnovati pravne i fizičke, domaće i strane osobe te osobe država članica pod uvjetima iz Zakona o osiguranju te može biti osnovano samo kao dioničko društvo ili društvo za uzajamno osiguranje.¹² Poslove osiguranja može obavljati¹³: društvo za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje je dobilo dozvolu nadzornog tijela za obavljanje poslova osiguranja, zatim podružnica stranog društva za osiguranje koja je dobila dozvolu nadzornog tijela za obavljanje poslova osiguranja, društva za osiguranje države članice koje ima pravo obavljati poslove osiguranja na području Republike Hrvatske neposredno ili preko podružnice.

⁸ Bošnjak, A. (2016) Utjecaj institucionalnih investitora na gospodarski rast zemalja OECD. Split: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, str. 12.

⁹ Nikolić, N., Pečarić, M. (2012.) Uvod u financije. Split: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, str. 171.

¹⁰ Maković, B., Njegomir, V. (2015) Osiguravajuća društva u ulozi institucionalnih investitora. Sarajevo: Sors, str. 25.

¹¹ Mićin, K. (2008) Računovodstvo osiguravajućih društava. Zagreb: HASIBO, str. 45.

¹² Zakon o osiguranju, NN 30/15

¹³ Ibidem

Djelatnost društava za osiguranje mogu biti životna osiguranja, neživotna osiguranja ili kombinacija životnih i neživotnih osiguranja, pa se u skladu s tim društva za osiguranje klasificiraju na društva za osiguranje registrirana za ugovaranje i zaključenje ugovora o neživotnim osiguranjima, društva za osiguranje registrirana za ugovaranje i zaključenje ugovora o životnim osiguranjima te kompozitna društva. Mobilizacijom financijske štednje osiguravajuća društva unapređuju efikasnost financijskog sistema na tri načina¹⁴: doprinose smanjenju transakcijskih troškova povezivanjem suficitnih i deficitnih sektora financijske štednje, kreiraju likvidnost – osiguranici imaju trenutni pristup financijskim sredstvima po osnovu naknade šteta i štednje u slučaju nastanka osiguranog slučaja, a korisnici financijskih sredstava imaju mogućnost da odloženo vraćaju pozajmljena sredstva čime se eliminira nelikvidnost karakteristična za direktne odnose financiranja i osiguravaju ekonomiju obujma u investiranju jer su mobilizirana ogromna sredstva po osnovu akumuliranja sitnih iznosa premija pojedinačnih osiguranika čime se osigurava podrška za velike investicijske projekte i potiče ekonomska efikasnost.

¹⁴ Maković, B., Njegomir, V. (2015) Osiguravajuća društva u ulozi institucionalnih investitora. Sarajevo: Sors, str. 30.

3. ANALIZA SMJERNICA DIREKTIVE O DISTRIBUCIJI OSIGURANJA

3.1. Značajke Direktive o distribuciji osiguranja (IDD) i njezini glavni ciljevi

Direktiva o distribuciji osiguranja stupila je na snagu 23. veljače 2016. godine, a njome se propisuju pravila osnivanja i obavljanja poslova distribucije osiguranja i reosiguranja u Europskoj uniji, a ista se odnosi na sve fizičke ili pravne osobe s poslovnim nastanom, ili koje planiraju uspostavu poslovnog nastana, u nekoj od država članica s ciljem osnivanja i obavljanja distribucije proizvoda osiguranja i reosiguranja. Za potrebe Direktive o distribuciji osiguranja upravo „distribucija osiguranja” znači djelatnost predlaganja ugovora o osiguranju, savjetovanje o njima ili obavljanja drugih pripremnih radnji za sklapanje ugovora o osiguranju, ili sklapanja takvih ugovora, ili pružanja pomoći pri upravljanju takvim ugovorima i njihovu izvršavanju, posebno u slučaju rješavanja odštetnog zahtjeva, uključujući pružanje informacija o jednom ili više ugovora o osiguranju u skladu s kriterijima koje odabiru potrošači putem internetske stranice ili nekog drugog medija i sastavljanje rang-liste proizvoda osiguranja, uključujući i usporedbu cijena i proizvoda ili popust na cijenu ugovora o osiguranju, ako potrošač može izravno ili neizravno sklopiti ugovor o osiguranju na internetskoj stranici ili drugom mediju.¹⁵

Direktivom o distribuciji osiguranja osigurava se jednaka razina zaštite potrošača i to da svi potrošači mogu imati koristi od usporedivih normi, te bi trebalo promicati ravnopravnost i tržišno natjecanje pod jednakim uvjetima između posrednika neovisno o tome jesu li povezani s društvom za osiguranje ili ne. Za potrošače je korisno ako se distribucija proizvoda osiguranja provodi različitim kanalima i putem posrednika koji s društvima za osiguranje surađuju na različite načine, pod uvjetom da se od njih zahtijeva primjena sličnih pravila o zaštiti potrošača, pa bi države članice trebale taj faktor uzeti u obzir pri provedbi ove Direktive. Također, Direktivom o distribuciji osiguranja treba u obzir uzeti razlike u vrstama distribucijskih kanala. Na primjer, u obzir treba uzeti obilježja posrednika u osiguranju pod ugovornom obvezom u okviru koje su obvezni provoditi poslove distribucije osiguranja isključivo s jednim ili više društava za osiguranje (vezani posrednici u osiguranju) koja postoje na tržištima određenih država članica te bi trebalo uspostaviti prikladne i razmjerne uvjete primjenjive na različite vrste distribucije, dakle konkretno, države članice trebale bi moći odrediti da distributer osiguranja

¹⁵ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl. 2.st.1.

ili reosiguranja koji je odgovoran za poslove posrednika u osiguranju ili reosiguranju ili sporednog posrednika u osiguranju treba osigurati da taj posrednik zadovoljava uvjete za registraciju i registrirati ga. Direktivom o distribuciji osiguranja osigurava se ažurirani usklađeni pravni okvir za distribuciju proizvoda osiguranja i reosiguranja, uključujući investicijske proizvode osiguranja, na unutarnjem tržištu, a cilj joj je osigurati veću transparentnost cijena i troškova proizvoda distributera osiguranja, bolje i razumljivije informacije o proizvodima i poboljšano provođenje pravila o poslovanju, pogotovo u pogledu savjeta. Nova pravila primjenjuju se na sve distribucijske kanale, uključujući izravnu prodaju koju obavljaju osiguravajuća društva kako bi se stvorili ravnopravni uvjeti za sve distributere i zajamčili jedinstveni visoki standardi zaštite potrošača.

3.2. Uvjeti upisa u registar

Prema Direktivi o distribuciji osiguranja, posrednici u osiguranju i reosiguranju te sporedni posrednici u osiguranju upisuju se u registar kod nadležnog tijela u matičnoj državi članici, a društva za osiguranje i reosiguranje te njihovi zaposlenici ne moraju se upisati u registar na temelju te Direktive.¹⁶ Posebno, posrednike u osiguranju i reosiguranju te sporedne posrednike u osiguranju može upisati u registar društvo za osiguranje ili reosiguranje, posrednik u osiguranju ili reosiguranju ili udruženje društava za osiguranje ili reosiguranje, ili posrednik u osiguranju ili reosiguranju, pod nadzorom nadležnog tijela.

Također, države članice mogu predvidjeti da društvo za osiguranje ili reosiguranje ili drugi posrednik koji je odgovoran za posrednika u osiguranju ili reosiguranju ili sporednog posrednika u osiguranju upiše u registar tog posrednika ili sporednog posrednika. Države članice osiguravaju da registri sadržavaju imena fizičkih osoba koje upravljaju distributerom osiguranja ili reosiguranja koje su odgovorne za distribuciju osiguranja ili reosiguranja, a u registrima su osim toga navedene države članice u kojima posrednik obavlja djelatnost prema pravilima slobode poslovnog nastana ili slobode pružanja usluga.

EIOPA uspostavlja, objavljuje na svojoj internetskoj stranici i ažurira jedinstveni elektronički registar s evidencijama posrednika u osiguranju i reosiguranju te sporednih posrednika u osiguranju koji su obznanili namjeru da posluju prekogranično. Države članice EIOPA-i bez

¹⁶ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl.3.st.1.

odlaganja dostavljaju relevantne informacije kako bi joj omogućili da to izvrši. Registar sadržava i poveznice na internetske stranice nadležnih tijela svake države članice, a s tih mu se internetskih stranica može i pristupiti. Treba istaknuti da države članice osiguravaju da se sve sljedeće informacije zahtijevaju kao uvjet za upis u registar posrednika u osiguranju i reosiguranju te sporednih posrednika u osiguranju¹⁷, a to su identiteti dioničara ili članova, bilo da se radi o fizičkim ili pravnim osobama, koji imaju vlasnički udio u posredniku koji premašuje 10 % visine tih udjela, identitete osoba koje su u uskoj povezanosti s posrednikom te informacija da ti udjeli ili uska povezanost nisu prepreka učinkovitom izvršavanju nadzornih zadaća nadležnog tijela. Prema Direktivi o distribuciji osiguranja, države članice osiguravaju da nadležna tijela odbiju upis u registar ako zakoni i drugi propisi treće zemlje koji se odnose na jednu ili više fizičkih ili pravnih osoba s kojima je posrednik u osiguranju ili reosiguranju u uskoj povezanosti ili poteškoće u provođenju tih zakona i drugih propisa onemogućavaju učinkovito izvršavanje njihovih nadzornih zadaća.¹⁸

3.3. Sloboda pružanja usluga i sloboda poslovnog nastana

Svaki posrednik u osiguranju i reosiguranju te sporedni posrednik u osiguranju koji namjerava po prvi put poslovati na državnom području druge države članice na temelju slobode pružanja usluga, nadležnom tijelu svoje matične države članice dostavlja podatke kao što su naziv, adresa i, prema potrebi, registarski broj posrednika, zatim država članica ili države članice u kojoj posrednik namjerava poslovati, kategorija posrednika i, prema potrebi, naziv društva za osiguranje ili reosiguranje koje zastupa, te prema potrebi, relevantne razrede osiguranja. Nadalje, u roku od mjesec dana od zaprimanja tih informacija, nadležno tijelo matične države članice te informacije prosljeđuje nadležnom tijelu države članice domaćina, koje bez odlaganja potvrđuje njihov primitak. Nadležno tijelo matične države članice pisanim putem obavješćuje posrednika u osiguranju ili reosiguranju ili sporednog posrednika u osiguranju da je nadležno tijelo države članice domaćina zaprimilo informacije i da posrednik može započeti s poslom u državi članici domaćinu.¹⁹

¹⁷ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl.3.st.6.

¹⁸ Ibidem, čl. 3.st.7.

¹⁹ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl. 4.st.2.

Države članice osiguravaju da svaki posrednik u osiguranju ili reosiguranju ili sporedni posrednik u osiguranju koji namjerava iskoristiti svoju slobodu poslovnog nastana ustanovljavanjem podružnice ili stalne prisutnosti na državnom području druge države članice obavješćuje o tome nadležno tijelo svoje matične države članice i dostavlja tom nadležnom tijelu podatke kao što su naziv, adresa i, prema potrebi, registarski broj posrednika, zatim država članica na čijem državnom području posrednik namjerava uspostaviti podružnicu ili stalnu prisutnost, kategorija posrednika i, prema potrebi, naziv društva za osiguranje ili reosiguranje koje zastupa, te prema potrebi, relevantne razrede osiguranja, adresa u matičnoj državi članici na kojoj se mogu dobiti dokumenti, kao i ime osobe odgovorne za upravljanje podružnicom ili stalnom prisutnošću. Nadležno tijelo matične države članice pisanim putem obavješćuje posrednika u osiguranju ili reosiguranju ili sporednog posrednika u osiguranju da je nadležno tijelo države članice domaćina zaprimilo podatke, a u roku od mjesec dana od primitka podataka, nadležno tijelo države članice domaćina prosljeđuje nadležnom tijelu matične države članice zakonske odredbe iz članka 11. stavka 1. putem sredstava iz članka 11. stavaka 3. i 4. koje se primjenjuju na njezinu državnom području, a matična država članica prosljeđuje posredniku tu informaciju i obavješćuje ga da može započeti poslovanje u državi članici domaćinu pod uvjetom da poštuje te zakonske odredbe.²⁰ Ako obavijest nije primljena unutar razdoblja navedenog u drugom podstavku, posrednik u osiguranju ili reosiguranju ili sporedni posrednik u osiguranju može osnovati podružnicu i započeti poslovanje. U slučaju da nadležno tijelo matične države članice odbije proslijediti informacije nadležnom tijelu države članice domaćina, u roku od mjesec dana od primanja podataka obrazlaže svoje odbijanje posredniku u osiguranju ili reosiguranju ili sporednog posrednika u osiguranju.

Ako nadležno tijelo države članice domaćina utvrdi da posrednik u osiguranju ili reosiguranju ili sporedni posrednik u osiguranju povrjeđuje zakonske ili regulatorne odredbe donesene u toj državi članici, to tijelo može poduzeti odgovarajuće mjere. Također, u slučaju da nadležno tijelo države članice domaćin ima razloga smatrati da je posrednik u osiguranju ili reosiguranju ili sporedni posrednik u osiguranju koji putem poslovnog nastana posluje na njezinu državnom području povrijedio bilo koju obvezu propisanu Direktivom o distribuciji osiguranja i ako to nadležno tijelo nije odgovorno, o svojim saznanjima obavješćuje nadležno tijelo matične države članice. Nakon što ocijeni primljenu informaciju, nadležno tijelo matične države članice, prema

²⁰ Ibidem, čl.6.st.2.

potrebi i čim prije, poduzima potrebne mjere kako bi ispravilo situaciju, te obavješćuje nadležno tijelo države članice domaćina o svim takvim mjerama koje je poduzelo.²¹

Ako se, unatoč mjerama koje je poduzela matična država članica ili zbog toga što se te mjere pokažu nedovoljnima ili manjkavima, posrednik u osiguranju ili reosiguranju ili sporedni posrednik u osiguranju nastavi ponašati tako da očito nanosi veliku štetu interesima potrošača države članice domaćina ili urednom funkcioniranju tržišta osiguranja i reosiguranja, nadležno tijelo države članice domaćina može, nakon što je obavijestilo nadležno tijelo matične države članice, poduzeti odgovarajuće mjere kako bi spriječio daljnje nepravilnosti, uključujući, samo ako je to nužno, sprečavanje posrednika da nastavi sklapati nove poslove na njezinu državnom području.²² Uz to, nadležno tijelo matične države članice ili države članice domaćina može predmet uputiti EIOPA-i te zahtijevati njezinu pomoć. Važno je istaknuti kako se svaka mjera koju donese nadležno tijelo države članice domaćina prosljeđuje dotičnom posredniku u osiguranju ili reosiguranju ili sporednom posredniku u osiguranju u dobro obrazloženom dokumentu i o njoj se bez nepotrebnog odlaganja obavješćuje nadležno tijelo matične države članice, EIOPA i Komisija.

3.4. Organizacijski uvjeti

Što se tiče organizacijskih uvjeta i načina kako su isti uređeni u Direktivi o distribuciji osiguranja, matične države članice osiguravaju da distributeri osiguranja i reosiguranja i zaposlenici društava za osiguranje i reosiguranje koji obavljaju djelatnosti distribucije osiguranja i reosiguranja posjeduju odgovarajuća znanja i sposobnosti kako bi primjereno izvršili svoje zadaće i obavili svoje dužnosti. Matične države članice osiguravaju da posrednici u osiguranju i reosiguranju i zaposlenici društava za osiguranje i reosiguranje i zaposlenici posrednika u osiguranju i reosiguranju poštuju uvjete stalnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja kako bi se održala odgovarajuća razina učinkovitosti koja odgovara ulozi koju imaju i relevantnom tržištu.²³ Tako matične države članice uspostavljaju i objavljuju mehanizme kako bi mogle učinkovito provjeravati i ocjenjivati znanje i stručnost posrednika u osiguranju i reosiguranju te zaposlenika društava za osiguranje i reosiguranje i zaposlenika posrednika u osiguranju i reosiguranju koje se temelji na najmanje 15 sati stručnog

²¹ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl. 7.st.2.

²² Ibidem, čl.8.st.2.

²³ Ibidem, čl.10.st.2.

osposobljavanja i usavršavanja godišnje, uzimajući u obzir svojstva proizvoda koji se prodaju, vrstu distributera, ulogu koju imaju i aktivnosti koje obavljaju u okviru djelatnosti distributera osiguranja i reosiguranja.

Matične države članice mogu zahtijevati da se uspješno ispunjenje uvjeta osposobljavanja i usavršavanja dokaže dobivanjem potvrde. Također, fizičke osobe koje rade u društvu za osiguranje ili reosiguranje ili za posrednika u osiguranju ili reosiguranju koji se bave distribucijom osiguranja ili reosiguranja moraju imati dobar ugled. Najmanji je uvjet taj da nemaju policijski dosje ili drugi ekvivalentni dokument prema nacionalnim propisima vezan uz kaznena djela protiv imovine ili u području financijskih djelatnosti te da nad njima nije bio proglašen stečaj, osim ako je provedena njihova rehabilitacija u skladu s nacionalnim pravom. Posrednici u osiguranju i reosiguranju imaju osiguranje od profesionalne odgovornosti koje vrijedi na čitavom području Unije ili odgovarajuće jamstvo koje pokriva odgovornost za profesionalni nemar u iznosu od najmanje 1 250 000 EUR po svakom odštetnom zahtjevu i ukupno 1 850 000 EUR za sve odštetne zahtjeve u jednoj godini, osim ako je društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje ili neko drugo društvo u čije ime djeluje posrednik u osiguranju ili reosiguranju, ili za koje je posrednik u osiguranju ili reosiguranju ovlašten djelovati, već dalo takvo osiguranje ili odgovarajuće jamstvo, ili ako takvo društvo preuzima punu odgovornost za djelovanje posrednika.²⁴

Važno je da države članice imaju zahtjeve u pogledu sporednih posrednika u osiguranju da isti imaju osiguranje od profesionalne odgovornosti ili odgovarajuća jamstva u visini koju utvrde države članice uzimajući u obzir svojstva proizvoda koje prodaju i djelatnost koju obavljaju, te da poduzmu sve potrebne mjere da zaštite potrošače od nemogućnosti posrednika u osiguranju ili reosiguranju ili sporednog posrednika u osiguranju da premiju proslijedi društvu za osiguranje ili da iznos naknade štete ili povrat dijela premije proslijedi osiguraniku.

Takve mjere propisuju se kao ²⁵: odredbe predviđene zakonom ili ugovorom prema kojima se svote novca koje potrošač uplaćuje posredniku smatraju kao da su plaćene društvu, dok se svote novca koje društvo uplaćuje posredniku ne smatraju isplaćenima potrošaču sve dok ih potrošač zaista i ne primi, zatim uvjet da posrednik mora imati financijsku sposobnost u iznosu koji u svakom trenutku čini 4 % iznosa godišnje primljenih premija, a minimalno 18 750 EUR, kao uvjet da se potrošačeve svote novca prosljeđuju putem strogo odvojenih korisničkih računa i da

²⁴ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl. 10.st.4.

²⁵ Ibidem, čl.10.st.6.

se ti računi ne koriste za naknadu štete drugim vjerovnicima u slučaju stečaja, te uvjet postojanja jamstvenog fonda.

Važno je da države članice osiguraju da njihova nadležna tijela na primjeren način objavljuju relevantne nacionalne zakonske odredbe koje štite opće dobro, uključujući informacije o tome jesu li i kako države članice odlučile primijeniti strože odredbe koje se primjenjuju na obavljanje distribucije osiguranja i reosiguranja na njihovim državnim područjima, a svaka država članica koja namjerava primjenjivati i primjenjuje odredbe kojima se uređuje distribucija osiguranja. Države članice uspostavljaju jedinstvenu kontaktnu točku odgovornu za pružanje informacija o općim dobrim pravilima u predmetnoj državi članici. Takva kontaktna točka trebalo bi biti primjereno nadležno tijelo. Države članice imenuju nadležna tijela ovlaštena za osiguravanje provedbe Direktive o distribuciji osiguranja, o čemu obavještavaju Komisiju te navode eventualne podjele dužnosti. Nadležna tijela različitih država članica međusobno surađuju i razmjenjuju sve relevantne informacije o distributerima osiguranja i reosiguranja kako bi osigurala odgovarajuću primjenu Direktive, a posebno, pri postupku upisa u registar nadležna tijela neprestano dijele relevantne informacije u pogledu dobrog ugleda, stručnog znanja i sposobnosti distributera osiguranja i reosiguranja. Države članice osiguravaju uspostavu postupaka koji će potrošačima i drugim zainteresiranim stranama, posebno udrugama potrošača, omogućiti podnošenje pritužbi o distributerima osiguranja i reosiguranja, a u svakom slučaju, podnositelji pritužbi moraju dobiti odgovor.²⁶ Države članice osiguravaju uspostavu adekvatnih i učinkovitih, nepristranih i neovisnih izvan sudskih postupaka rješavanja pritužbi i sporova između potrošača i distributera osiguranja koji se odnose na prava i obveze koje proizlaze iz Direktive o distribuciji osiguranja u skladu s relevantnim zakonodavnim aktima Unije i nacionalnim pravom, koristeći postojeća tijela prema potrebi. Države članice osiguravaju da su takvi postupci primjenjivi na distributere osiguranja protiv kojih su pokrenuti postupci te da se nadležnost relevantnog tijela zaista primjenjuje na njih.²⁷

²⁶ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl. 14.

²⁷ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl. 15.st.1.

3.5. Uvjeti informiranja i pravila poslovnog ponašanja

Važno je da države članice osiguraju da prilikom izvršavanja aktivnosti distribucije osiguranja distributeri osiguranja uvijek djeluju pošteno, pravedno i profesionalno u skladu s najboljim interesima svojih potrošača, te da ne dovodeći u pitanje Direktivu 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća iste osiguraju da sve informacije povezane s predmetom Direktive o distribuciji osiguranja, uključujući promidžbene sadržaje koje distributer osiguranja šalje potrošačima ili potencijalnim potrošačima budu korektne, jasne i ne dovode u zabludu.

Države članice osiguravaju da distributeri osiguranja ne primaju ni ne daju naknade niti ocjenjuju učinkovitost svojih zaposlenika na način koji nije u skladu s njihovom dužnosti da postupaju u najboljem interesu svojih potrošača. Distributer osiguranja pogotovo neće praviti nagodbe u vezi s naknadama, prodajnim ciljevima ili nečim drugim koje bi mogle njega ili njihove zaposlenike potaknuti da preporuče potrošaču određeni proizvod osiguranja ako bi distributer osiguranja mogao ponuditi drugi proizvod osiguranja koji bi bolje odgovarao potrošačevim potrebama.

Dokument s informacijama o proizvodu osiguranja sastavlja proizvođač proizvoda neživotnog osiguranja, a isti mora biti kratak i samostalan dokument, mora biti prikazan i strukturiran tako da je jasan i jednostavan za čitanje te napisan slovima veličine koja omogućuje čitanje, ne smije, u slučaju da je izvorna verzija bila u boji, biti u manjoj mjeri razumljiv kada je tiskan ili fotokopiran u crno-bijeloj verziji, mora biti napisan na službenim jezicima ili na jednom službenom jeziku kojim se služi u dijelu države članice u kojem se proizvod osiguranja nudi ili, ako se tako dogovore potrošač i distributer, na drugom jeziku, mora biti točan i ne dovoditi u zabludu, mora sadržavati naslov „Dokument s informacijama o proizvodu osiguranja” na vrhu prve stranice, te mora sadržavati izjavu o tome da se sve predugovorne i ugovorne informacije o proizvodu nalaze u drugim dokumentima. Dokument s informacijama o proizvodu osiguranja sadržava informacije²⁸ o vrsti osiguranja, zatim sažetak pokriva osiguranja, uključujući osigurane glavne rizike, osigurane svote i, prema potrebi, zemljopisni opseg i sažetak isključenih rizika, sredstva plaćanja premija i trajanje plaćanja, glavna izuzeća na koja se ne mogu podnositi odštetni zahtjevi, obveze na početku ugovora, obveze tijekom

²⁸ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl.20.st.8.

razdoblja trajanja ugovora, obveze u slučaju odštetnog zahtjeva, razdoblje trajanja ugovora uključujući datum početka i završetka ugovora, te načine raskida ugovora.

Nakon savjetovanja s nacionalnim tijelima i nakon ispitivanja potrošača, EIOPA sastavlja nacrt provedbenih tehničkih standarda u pogledu standardiziranog oblika dokumenta s informacijama o proizvodu osiguranja u kojem se navode pojedinosti o prikazu informacija.²⁹ Važno je istaknuti kako države članice mogu zadržati ili donijeti strože odredbe o zahtjevima za informacijama iz ovog poglavlja, pod uvjetom da su takve odredbe u skladu s pravom Unije, te su dužne obavijestiti EIOPA-u i Komisiju o takvim nacionalnim odredbama.

Kako bi se uz pomoć svih raspoloživih sredstava uspostavila visoka razina transparentnosti, EIOPA osigurava da se informacije koje prima u vezi s nacionalnim odredbama priopćavaju i potrošačima i distributerima osiguranja i reosiguranja, dok države članice jamče da u slučaju kada je distributer osiguranja odgovoran za pružanje obveznog strukovnog mirovinskog osiguranja, a zaposlenik postaje članom takva programa bez samostalne odluke o učlanjenju, informacije o kojima je riječ u ovom poglavlju pružaju se zaposleniku odmah nakon njegova učlanjenja u dotično osiguranje. O svim informacijama koje je potrebno dostaviti potrošače se obavješćuje na papiru, na jasan i točan način, koji je potrošaču razumljiv, na službenom jeziku države članice u kojoj se nalazi rizik ili države članice u kojoj je nastala obveza informiranja ili na nekom drugom jeziku dogovorenom između strana i besplatno.

U slučaju telefonske prodaje, informacije dane potrošaču od strane distributera osiguranja prije sklapanja ugovora, uključujući dokument s informacijama o proizvodu osiguranja, moraju biti pružene u skladu s pravilima Unije koja se primjenjuju na prodaju financijskih usluga potrošačima na daljinu. Osim toga, čak ako potrošač odabere da mu se prethodne informacije dostave na trajnom mediju koji nije papir u skladu sa tim, distributer osiguranja pruža informacije potrošaču neposredno nakon sklapanja ugovora o osiguranju.³⁰

Kada se proizvod osiguranja nudi zajedno s dodatnim proizvodom ili uslugom koji nisu osiguranje kao dio paketa ili istog ugovora, distributer osiguranja obavješćuje potrošača o tome je li moguće odvojeno kupiti te različite sastavnice i, ako da, dostavlja adekvatan opis sastavnica ugovora ili paketa, kao i odvojeni dokaz o troškovima i naknadama svake pojedine sastavnice,

²⁹ Ibidem, čl.20.st.9.

³⁰ Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, čl.23.st.7.

a države članice mogu zadržati ili usvojiti strože mjere ili intervenirati u svakom pojedinom slučaju kako bi zabranile prodaju osiguranja zajedno s dodatnom uslugom ili proizvodom koji nisu osiguranje kao dio paketa ili istog ugovora u slučajevima u kojima mogu dokazati da su takve prakse loše za potrošače.³¹

Društvo za osiguranje i posrednici koji nude proizvode osiguranja za prodaju potrošačima održavaju, vode i provjeravaju postupak za odobrenje svakog proizvoda osiguranja ili značajne prilagodbe postojećih proizvoda osiguranja prije njihova stavljanja na tržište ili distribucije potrošačima. Postupkom odobrenja proizvoda precizira se utvrđeno ciljano tržište za svaki proizvod, osigurava da su ocijenjeni svi relevantni rizici za takvo utvrđeno ciljano tržište i da je predviđena strategija distribucije usklađena s utvrđenim ciljanim tržištem, te se poduzimaju razumne mjere kako bi se zajamčila distribucija proizvoda osiguranja na utvrđenom ciljanom tržištu. Društvo za osiguranje dužno je razumjeti i redovito provjeravati proizvode osiguranja koje nudi ili prodaje, uzimajući u obzir svaki događaj koji bi mogao značajno utjecati na potencijalni rizik za utvrđeno ciljano tržište, kako bi se barem procijenilo je li proizvod i dalje prilagođen potrebama utvrđenog ciljanog tržišta i je li zamišljena strategija distribucije i dalje prikladna. Baš kao i posrednici koji izrađuju proizvode osiguranja, i društva za osiguranje stavljaju na raspolaganje distributerima sve odgovarajuće informacije o proizvodu osiguranja i postupku odobrenja proizvoda, uključujući utvrđeno ciljano tržište proizvoda, a u slučaju da distributer osiguranja nudi ili preporučuje proizvode osiguranja koje ne proizvodi, on mora imati uspostavljene primjerene mjere za dobivanje informacija navedenih u petom podstavku te razumjeti značajke i utvrđeno ciljano tržište svakog proizvoda osiguranja.

3.6. EIOPA-ine smjernice za implementaciju Direktive o distribuciji osiguranja (IDD)

Još 2. lipnja 2016. godine Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) je na svojim web stranicama objavilo "Pripremne smjernice o sustavima nadzora i upravljanja proizvodima od strane društava za osiguranje i distributera osiguranja" na svim službenim jezicima Europske unije, koje su napravljene s ciljem da budu vodič i podrška nacionalnim nadležnim tijelima o postupanju u pripremnom razdoblju koje vodi do prenošenja Direktive Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (IDD) i primjeni delegiranih akata predviđenih na temelju nje. Direktiva IDD se trebala implementirati

³¹ Ibidem, st. 24.st.7.

u nacionalna zakonodavstva država članica Europske unije do 23. veljače 2018. godine, pa su se zbog toga 2016. i 2017. godina smatrale pripremnim razdobljem, a sam cilj smjernica je bio minimiziranje rizika za osiguranike, dok su sustavi nadzora i upravljanja proizvodima igrali ključnu ulogu u zaštiti potrošača, osiguravajući da proizvodi osiguranja udovoljavaju potrebama ciljanog tržišta i time ublažavaju zlouporabu pri prodaji. Oni su bitan element novih regulatornih zahtjeva iz IDD-a, a zbog njihove važnosti u smislu zaštite potrošača, od ključne je važnosti da se novi zahtjevi ispravno provedu od samog početka i primijene što je prije moguće. Izdavanjem pripremnih smjernica nastoji se osigurati da nadležna tijela prate dosljedni i konvergentni pristup s obzirom na pripremu provedbe IDD-a. Treba istaknuti kako pripremnim smjericama nije bio cilj samo da daju podršku nadležnim tijelima u provedbi IDD-a, već i da ostvare međusektorsku usklađenost.

Kod pripremnih smjernice za osiguravajuća društva i posrednike u osiguranju koji proizvode proizvode za prodaju kupcima, prva smjernica se odnosi na uspostavu nadzora nad proizvodima i aranžmanima upravljanja proizvoda. Tako bi proizvođač trebao uspostaviti i provoditi nadzor i upravljanje proizvodima koji određuju odgovarajuće mjere i postupke usmjerene na osmišljavanje, praćenje, pregled i distribuciju proizvoda za kupce, kao i poduzimanje mjera u odnosu na proizvode koji mogu dovesti do štete za kupce (nadzor proizvoda i aranžmani upravljanja).³²Postupci nadzora proizvoda i upravljanja moraju biti proporcionalni razini složenosti i rizika povezanih s proizvodima, kao i prirodi, opsegu i složenosti relevantnog poslovanja reguliranog subjekta, a proizvođač bi trebao utvrditi nadzor i upravljanje proizvodima u pisanom dokumentu (nadzor nad proizvodima i politiku upravljanja) i učiniti ga dostupnim svom relevantnom osoblju.

Druga smjernica govori o tome da bi nadzor nad proizvodima i upravljački aranžmani trebali biti usmjereni na sprječavanje i ublažavanje štete kupcima, potporu pravilnom upravljanju sukobima interesa te bi trebali osigurati da se ciljevi, interesi i karakteristike korisnika uredno uzmu u obzir. Nadalje, upravno, upravljačko ili nadzorno tijelo proizvođača ili ekvivalentna struktura odgovorna za proizvodnju proizvoda za osiguranje trebala bi odobriti i biti u konačnici odgovorna za uspostavu, provedbu, naknadne preglede i kontinuiranu internu usklađenost s

³² EIOPA (2016) Preparatory Guidelines on product oversight and governance arrangements by insurance undertakings and insurance distributors, dostupno na: https://eiopa.europa.eu/Publications/Guidelines/EIOPA_BoS_16_071_POG%20GLs%2001-06-2016.pdf (pristupljeno: 15. veljače 2019.)

nadzorima proizvoda i sustavom upravljanja.³³ Proizvođač bi trebao redovito pregledavati nadzor nad proizvodima i načine upravljanja kako bi osigurao da su oni i dalje valjani i ažurni, a proizvođač ih treba izmijeniti ako je potrebno. Također, prema idućoj smjernici, proizvođač bi u svoje nadzorne i upravljačke postupke za proizvode trebao uključiti odgovarajuće korake kako bi utvrdio relevantno ciljno tržište proizvoda te treba samo dizajnirati i na tržište plasirati proizvode s obilježjima i identificiranim kanalima distribucije koji su usklađeni s interesima, ciljevima i karakteristikama ciljnog tržišta. Pri odlučivanju je li proizvod usklađen s interesima, ciljevima i karakteristikama određenog ciljnog tržišta, proizvođač treba razmotriti razinu informacija dostupnih ciljnom tržištu te stupanj financijske sposobnosti i pismenosti ciljnog tržišta, a također bi trebao identificirati skupine kupaca za koje se smatra da proizvod vjerojatno neće biti usklađen s njihovim interesima, ciljevima i karakteristikama.³⁴ Također, prema smjernicama, proizvođač treba osigurati da relevantno osoblje uključeno u projektiranje proizvoda posjeduje potrebne vještine, znanje i stručnost kako bi pravilno razumjelo glavne značajke i karakteristike proizvoda, kao i interese, ciljeve i karakteristike ciljanog tržišta.

Prema smjernicama, prije nego što se proizvod dovede na tržište, ili ako se promijeni ciljno tržište ili se uvedu promjene postojećeg proizvoda, proizvođač treba provesti odgovarajuće ispitivanje proizvoda, uključujući, ako je relevantno, analize scenarija, a testiranje proizvoda treba procijeniti je li proizvod u skladu s ciljevima ciljnog tržišta tijekom životnog vijeka proizvoda, dok proizvođač ne bi trebao dovesti proizvod na tržište ako rezultati ispitivanja proizvoda pokažu da proizvod nije usklađen s interesima, ciljevima i karakteristikama ciljanog tržišta.

Nakon što se proizvod distribuira, proizvođač treba stalno pratiti da li je proizvod i dalje usklađen s interesima, ciljevima i karakteristikama ciljnog tržišta, a ako proizvođač tijekom životnog vijeka proizvoda utvrdi okolnosti koje su povezane s proizvodom i uzrokuju opasnost od narušavanja kupca, treba poduzeti odgovarajuće mjere kako bi ublažio situaciju i spriječio ponavljanje štete. Također, ako je to relevantno, proizvođač treba odmah obavijestiti sve relevantne korektivne mjere o uključenim distributerima i kupcima.³⁵ Nadalje, prema

³³ EIOPA (2016) Preparatory Guidelines on product oversight and governance arrangements by insurance undertakings and insurance distributors, dostupno na: https://eiopa.europa.eu/Publications/Guidelines/EIOPA_BoS_16_071_POG%20GLs%2001-06-2016.pdf (pristupljeno: 15. veljače 2019.)

³⁴ Ibidem

³⁵ EIOPA (2016) Preparatory Guidelines on product oversight and governance arrangements by insurance undertakings and insurance distributors, dostupno na:

smjernicama, proizvođač bi trebao odabrati kanale distribucije koji su prikladni za ciljno tržište s obzirom na posebne značajke proizvoda, te pružiti distributerima informacije, uključujući pojedinosti o proizvodima, o odgovarajućem standardu, koji je jasan, precizan i ažuriran. Informacije koje se daju distributerima trebale bi biti dostatne da bi im omogućile razumijevanje i pravilno stavljanje proizvoda na ciljno tržište, te identificirati ciljno tržište za koje je proizvod osmišljen kao i identificirati skupinu kupaca za koje se smatra da proizvod vjerojatno neće zadovoljiti njihove interese, ciljeve i karakteristike. Proizvođač bi trebao poduzeti sve razumne korake kako bi nadgledao da li distribucijski kanali djeluju u skladu s ciljevima nadzora nad proizvodima i sustavom upravljanja proizvodom, te redovito ispitivati je li proizvod distribuiran kupcima koji pripadaju relevantnom ciljnom tržištu.

Dakako da prema smjernicama odgovarajuće mjere koje je proizvođač poduzeo u vezi s nadzorom proizvoda i sustavom upravljanja treba uredno dokumentirati, čuvati za potrebe revizije i staviti ih na raspolaganje nadležnim tijelima na njihov zahtjev. Distributer bi trebao uspostaviti i provoditi sporazume o distribuciji proizvoda koji određuju odgovarajuće mjere i postupke za razmatranje raspona proizvoda i usluga koje distributer namjerava ponuditi svojim klijentima, za pregled dogovora o distribuciji proizvoda i za dobivanje svih potrebnih informacija o proizvodu) od proizvođača. Dogovori o distribuciji proizvoda moraju biti razmjerni razini složenosti i rizicima vezanim uz proizvode, kao i prirodi, opsegu i složenosti relevantnog poslovanja reguliranog subjekta, a distributer treba u pisanom dokumentu navesti dogovore o distribuciji proizvoda i učiniti ih dostupnim svom relevantnom osoblju.

Prema idućoj smjernici, dogovori o distribuciji proizvoda trebali bi osigurati da distributer dobije sve potrebne informacije od proizvođača o proizvodu osiguranja, procesu odobravanja proizvoda, ciljnom tržištu kako bi razumio kupce za koje je proizvod namijenjen, kao i grupu kupaca za koje proizvod nije namijenjen. Dogovori o distribuciji proizvoda trebali bi osigurati da distributer dobije od proizvođača sve potrebne informacije o proizvodu kako bi ispunio svoje regulatorne obveze prema kupcima, što uključuje informacije o glavnim karakteristikama proizvoda, njegovim rizicima i troškovima, kao i okolnostima koje mogu uzrokovati sukob interesa na štetu kupca.

https://eiopa.europa.eu/Publications/Guidelines/EIOPA_BoS_16_071_POG%20GLs%2001-06-2016.pdf
(pristupljeno: 15. veljače 2019.)

Kada distributer uspostavi ili slijedi strategiju distribucije, ona ne smije biti u suprotnosti sa strategijom distribucije i ciljanim tržištem koje je utvrdio proizvođač proizvoda osiguranja. Prema smjernicama, važno je da distributer redovito preispituje dogovore o distribuciji proizvoda kako bi osigurao da su još uvijek valjani i ažurni te da ih po potrebi izmijeni, posebno ako je riječ o strategiji distribucije. Također, distributer bi trebao bez nepotrebnog odgađanja obavijestiti proizvođača ako postane svjestan da proizvod nije usklađen s interesima, ciljevima i karakteristikama ciljnog tržišta ili ako postane svjestan drugih okolnosti vezanih uz proizvod povećavajući rizik od štete kupca.³⁶

Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) objavilo je dana 1. veljače 2017. godine Tehnički savjet za implementaciju Direktive (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća o distribuciji osiguranja, koji određuje zahtjeve za oblikovanje i uvođenje svih vrsta proizvoda osiguranja, okolnosti u kojima bi provizije ili drugi oblici poticaja mogli biti štetni za potrošače, kao i kriterije pod kojima se investicijski proizvodi osiguranja smatraju prikladnima.³⁷ Tako je EIOPA preporučila konkretne prijedloge politika u vezi s sljedeća četiri područja³⁸:

- 1) Nadzor proizvoda i upravljanje (POG) - U skladu s načelom proporcionalnosti, proizvođači svih vrsta proizvoda osiguranja trebali bi uspostaviti procese koji će osigurati da se poduzmu sve faze proizvodnog ciklusa koje imaju na umu potrebe potrošača. Na temelju svojih Pripremnih smjernica za POG, EIOPA dodatno pojašnjava kriterije za posrednike u osiguranju koji djeluju kao proizvođači i razinu granularnosti koja se očekuje od proizvođača u definiranju ciljnog tržišta.
- 2) Sukob interesa - EIOPA definira potencijalne situacije u kojima mogu nastati sukobi interesa između distributera i njihovih kupaca tijekom distribucije investicijskih proizvoda koji se temelje na osiguranju (IBIP) i zahtijevaju od distributera da poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje, upravljanje i, kao krajnje mjere, otkrivanje sukoba interesa kako bi se izbjegla šteta za klijente.

³⁶ EIOPA (2016) Preparatory Guidelines on product oversight and governance arrangements by insurance undertakings and insurance distributors, dostupno na: https://eiopa.europa.eu/Publications/Guidelines/EIOPA_BoS_16_071_POG%20GLs%2001-06-2016.pdf (pristupljeno: 15. veljače 2019.)

³⁷ Hanfa, EIOPA objavila savjete za implementaciju Direktive o distribuciji osiguranja (IDD), dostupno na: <https://www.hanfa.hr/vijesti/eiopa-objavila-savjete-za-implementaciju-direktive-o-distribuciji-osiguranja-idd/> (pristupljeno: 15. veljače 2019.)

³⁸ Ibidem

- 3) Pokazatelji- EIOPA određuje kriterije za procjenu imaju li poticaji štetan učinak na kvalitetu usluga korisnicima, a svrha ovih kriterija je pružanje smjernica sudionicima na tržištu o mogućim štetnim učincima. Predloženi kriteriji ni na koji način ne predstavljaju de facto zabranu primitka ili plaćanja poticaja. EIOPA također pojašnjava da se štetni učinak mora procijeniti uzimajući u obzir sve čimbenike koji mogu povećati ili smanjiti rizik od narušavanja kupaca.
- 4) Prikladnost IBIP-ova - posrednici u osiguranju ili poduzetnici trebaju prikupiti odgovarajuće informacije od svojih kupaca za provođenje prikladnosti procjena IBIP-a. Samo ako to nije složeno, moguće je da se IBIP proda bez provođenja takvih procjena, pa EIOPA određuje kriterije za identificiranje ne kompleksnih IBIP-ova.

3.7. Dopune Direktive o distribuciji

Komisija je 21. rujna 2017. godine donijela dvije delegirane uredbe kojima se Direktiva o distribuciji osiguranja dopunjava u pogledu zahtjeva za nadgledanje proizvoda i upravljanje njima za društva za osiguranje i distributere osiguranja (Uredba POG) i u pogledu obveze informiranja i pravila poslovnog ponašanja koja se primjenjuju na distribuciju investicijskih proizvoda osiguranja (Uredba IBIP). Tijekom razdoblja nadzora, Europski parlament upozorio je da bi industriji moglo biti potrebno više vremena za provođenje tehničkih i organizacijskih promjena koje su potrebne za usklađivanje s delegiranim uredbama. U svojim odlukama o nepodnošenju prigovora na delegirane uredbe, zatražio je od Komisije da donese zakonodavni prijedlog o određivanju datuma početka primjene od 1. listopada 2018., ali nije zatražio produljenje datuma prenošenja za Direktivu 2016/97. Šesnaest država članica podržalo je prijedlog Europskog parlamenta i uz to zatražilo produženje razdoblja prenošenja barem do 1. listopada 2018. godine.

Tako bi se prema Europskom parlamentu i nizu država članicama, produženom primjenom, sektoru osiguranja koji uključuje male operatore kao što su distribucijski subjekti u kojima je zaposlena samo jedna osoba i mala osiguranja, omogućilo da se bolje pripreme za ispravnu i učinkovitu provedbu Direktive o distribuciji osiguranja, dobro se upoznavši sa sadržajem dviju delegiranih uredbi i primjenjivim nacionalnim mjerama za prenošenje, čime će se svim subjektima na koje se ona odnosi osigurati pravna sigurnost. Komisija je stoga, s obzirom na

izuzetne okolnosti i specifičan vremenski okvir prenošenja i primjene Direktive o distribuciji osiguranja te na datume primjene dviju delegiranih uredbi, pristala postupiti po zahtjevu Europskog parlamenta i država članica i produžiti datum od kojeg države članice moraju primjenjivati zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s tom Direktivom najkasnije do 1. listopada 2018. godine, bez obzira na stav Komisije da je industriji već dano dovoljno vremena za prilagodbu, kako bi se industriji osiguranja dalo više vremena da se pripremi za primjenu novih odredbi o distribuciji osiguranja.

4. ANALIZA POSTOJEĆIH MODELA DISTRIBUCIJE OSIGURANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

4.1. Razvoj industrije osiguranja u Republici Hrvatskoj

Osiguranje u Republici Hrvatskoj započelo je osnutkom osiguravajuće zadruge Croatia u Zagrebu 1884. godine, koja se u početku zadruga bavila samo osiguranjem rizika od požara za grad Zagreb, a kasnije je proširila svoje poslovanje i na druge vrste osiguranja.³⁹ Zadruga Croatia je dominirala na hrvatskom tržištu do 1990. godine no tada dolaze novi investitori na tržište. Najraniji podaci o hrvatskom tržištu osiguranja datiraju iz 1994. godine kada je osnovana Direkcija za nadzor društava za osiguranja odnosno današnja HANFA, a daljnje kretanje broja društava nastavilo se do 2001. godine kada su integracijski procesi zahvatili hrvatsku industriju osiguranja.⁴⁰

Treba istaknuti da je hrvatsko tržište osiguranja doživjelo značajne promjene u posljednjih dvadeset godina. Manjak konkurencije u prijašnjem razdoblju dovelo je do smanjenja motiviranosti za ulaganja i inovacije. Jačanje konkurencije u industriji osiguranja je bilo prisutno i zbog ulaska stranog kapitala na tržište osiguranja, jer se broj stranih društava sve više povećavao.⁴¹ Daljnja preobrazba industrije osiguranja je rezultat globalizacije i liberalizacije tržišta, a preuzimanje našeg najstarijeg osiguravajućeg društva Croatia osiguranja od strane Adris grupe u 2014. godini najveće je preuzimanje u industriji osiguranja.⁴²

Prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje, skupina neživotnih osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2017. godini u studenom je ostvarila zaračunatu bruto premiju u iznosu od 5.638.780.085 kn, dok je u studenom 2018. godine zaračunata bruto premija u iznosu od 6.199.179.118 kn. Najzastupljenija vrsta osiguranja i dalje je Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila sa zaračunatom bruto premijom od 1.899.696.372 kn u studenom 2017. godine, te 2.022.439.666 kn u studenom 2018. godine. Što se tiče životnih osiguranja,

³⁹ Prgeša, J. (2016) Analiza uspješnosti poslovanja društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj. Split: Ekonomski fakultet u Splitu, str. 20.

⁴⁰ Tipurić D. (2007) Strateška analiza hrvatske industrije osiguranja. Zagreb: Ekonomski fakultet u Zagrebu, str. 44.

⁴¹ Trlaja, S. (2015) Preuzimanje u industriji osiguranja Republike Hrvatske. Zagreb: Ekonomski fakultet u Zagrebu, str. 1.

⁴² Ibidem

zaračunata bruto premija u studenom 2017. godine je iznosila 2.655.935.641 kn, dok je u studenom 2018. godine zaračunata bruto premija iznosila 2.870.212.328 kn.

Hrvatski ured za osiguranje je neprofitna pravna osoba koja u pravnom prometu s trećim osobama predstavlja udruženje društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.⁴³ Poslovi Hrvatskog ureda za osiguranje utvrđeni su Zakonom o osiguranju, Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu te drugim propisima⁴⁴: poslovi Udruženja društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, zatim poslovi predstavljanja i zastupanja interesa društva za osiguranje u međunarodnim institucijama, poslovi nacionalnog Ureda zelene karte osiguranja i druge poslove utvrđene međunarodnim sporazumima o osiguranju vlasnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama, poslovi vođenja Garancijskog fonda, poslovi provođenja graničnog osiguranja od automobilske odgovornosti, poslovi vođenja Informacijskog centra, poslovi Ureda za naknadu, poslovi statistike osiguranja, poslovi rješavanja pritužbi osiguranika odnosno oštećenih osoba – Pravobranitelj osiguranja, poslovi izvan sudskog rješavanja sporova između osiguranika odnosno ugovaratelja osiguranja (potrošača) i društava za osiguranje kao ponuditelja usluge osiguranja – Centar za mirenje.

Ured obavlja i druge poslove od općeg i zajedničkog interesa za djelatnost osiguranja. Tijela upravljanja Hrvatskog ureda za osiguranje su Skupština koju čine predstavnici svih članova Ureda, Upravni odbor kojeg čine članovi Ureda sukladno odredbama Statuta Ureda te direktor Ureda.⁴⁵ Članovi Hrvatskog ureda za osiguranje su društva za osiguranje i reosiguranje. Hrvatski ured za osiguranje ima sjedište u Zagrebu.

4.2. Zakonska regulativa distribucije osiguranja u Republici Hrvatskoj

Najvažniji zakoni koji reguliraju hrvatsko tržište osiguranja su: Zakon o osiguranju i Zakon o obveznim osiguranjima u prometu te pripadajućim pod zakonskim aktima. Zakonom o osiguranju se uređuju uvjeti za osnivanje i poslovanje društava za osiguranje i društava za reosiguranje, obavljanje unutarnje revizije i revizije društava za osiguranje i društava za reosiguranje, postupak likvidacije i stečaja, obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i

⁴³ Hrvatski ured za osiguranje, O nama, dostupno na: <http://www.huo.hr/hrv/huo/2/> (pristupljeno: 10. siječnja 2019.)

⁴⁴ Ibidem

⁴⁵ Ibidem

posredovanja u osiguranju i reosiguranju, ovlasti nadzornog tijela te obavljanje nadzora.⁴⁶ Prema Zakonu o obveznim osiguranjima u prometu⁴⁷ zaštićene su oštećene osobe (žrtve u prometu) zbog nastanka štete koju su pretrpjele bez svoje krivnje kao i zaštita financijskog i socijalnog položaja osiguranika kao odgovorne osobe za štetu, te kao takva imaju važno gospodarsko, socijalno i psihološko značenje. Tim zakonom se tako proširuje osigurateljno pokriće oštećenih osoba, povećani su minimalni iznosi osiguranja, utvrđeni su rokovi za rješavanje zahtjeva za naknadu štete, definirano je stanište vozila prema teritoriju države čije su registracijske pločice na vozilu, propisano pravo štetnika na pristup podacima vezanim za ugovor o osiguranju, kao i prošireno pravo podnošenja zahtjeva za naknadu štete bez obzira gdje je prometna nezgoda nastala te su utvrđene strože sankcije.⁴⁸ Od ostalih Zakona koji uređuju ovo područje treba još spomenuti Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, Zakon o obveznim odnosima, Zakon o deviznom poslovanju te Zakon o zdravstvenom osiguranju.

4.2.1. Implementacija propisa o distribuciji osiguranja

Kroz novi Zakon o osiguranju bit će implementirana Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća (poznatija kao IDD direktiva), što će donijeti značajne promjene u sektoru osiguranja. Najveće novosti odnosit će se na režim i način distribucije te obavezu edukacije distributera osiguranja, što će osim društava za osiguranje obuhvatiti i gotovo 20.000 fizičkih osoba - distributera osiguranja koji se nalaze u postojećem registru Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA).⁴⁹ Tako će svi oni koji će se i ubuduće željeti baviti prodajom osiguranja morati ispuniti kvotu od 15 sati obavezne godišnje edukacije, a kako bi i dalje zadržali ovlaštenje HANFA-e. Rok za prilagodbu od godinu dana i ispunjavanje spomenute kvote edukacije računat će se prema datumu dobivanja prve licence, a striktno se počelo pratiti od zakonom predviđenog 23. veljače 2019. godine.⁵⁰

⁴⁶ Zakon o osiguranju NN 30/15, čl. 1.

⁴⁷ Zakon o obveznim osiguranjima u prometu NN 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14

⁴⁸ Prgeša, J. (2016) Analiza uspješnosti poslovanja društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj. Split: Ekonomski fakultet u Splitu, str. 22.

⁴⁹ Hanfa (2018) IDD direktiva i novi Zakon o osiguranju donijet će značajne promjene u sektoru osiguranja, dostupno na: <https://www.hanfa.hr/vijesti/idd-direktiva-i-novi-zakon-o-osiguranju-donijet-%C4%87e-zna%C4%8Dajne-promjene-u-sektoru-osiguranja/> (pristupljeno: 15. veljače 2019.)

⁵⁰ Ibidem

Kako predviđa novi Zakon, edukaciju će osim Hanfe moći provoditi i društva za osiguranje, društva za zastupanje u osiguranju, društva za brokerske poslove u osiguranju, Hrvatska udruga osiguravatelja (HUO), sveučilišne institucije te druge pravne osobe u suradnji s navedenima. Pritom se od distributera osiguranja očekuje da odabere edukaciju kod neke od ovlaštenih institucija, a one će nakon provedene edukacije biti obavezne evidenciju o polaznicima i ispunjenoj obavezi dostaviti u registar Hanfe. Propisana edukacija obuhvaća stjecanje znanja, osim o uvjetima osiguranja i važećem zakonodavstvu, i edukaciju iz područja procjene potrebe potrošača, poslovnoj etici, rješavanju pritužbi i odštetnog zahtjeva, poznavanje investicijskih opcija i financijskih rizika, mirovinskog sustava, tržišta štednih proizvoda, sukobu interesa i drugom.

4.2.2. Analiza izmjena i dopuna Zakona o osiguranju

U Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju od 14. prosinca 2018. godine napravljeno je dosta izmjena u pogledu same distribucije osiguranja, počevši od 399. članka Zakona o osiguranju. Tako je preuzeta definicija distribucije osiguranja iz Direktive o distribuciji osiguranja, prema kojoj „distribucija osiguranja“ predstavlja djelatnost predlaganja i sklapanja ugovora o osiguranju, savjetovanja o ugovorima o osiguranju ili obavljanja drugih pripremnih radnji za sklapanje ugovora o osiguranju, ili sklapanja takvih ugovora, ili pružanja pomoći pri upravljanju takvim ugovorima i njihovu izvršavanju, posebice u slučaju rješavanja odštetnog zahtjeva, uključujući pružanje informacija o jednom ili više ugovora o osiguranju u skladu s kriterijima koje odabiru stranke putem internetske stranice ili nekog drugog medija i sastavljanje rang-liste proizvoda osiguranja, uključujući i usporedbu cijena i proizvoda ili popust na cijenu ugovora o osiguranju, ako stranka može izravno ili neizravno sklopiti ugovor o osiguranju na internetskoj stranici ili drugom mediju. Nadalje, naslov iznad članka 400. mijenja se i glasi „Područje primjene“, a istim su propisana pravila osnivanja i obavljanja poslova distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja na području Republike Hrvatske. To se odnosi na sve fizičke ili pravne osobe koje imaju prebivalište, boravište ili sjedište na području Republike Hrvatske i koje obavljaju poslove distribucije proizvoda osiguranja i reosiguranja i upisane su u registar distributera koji vodi Agencija.⁵¹ Agencija nadzire distributera osiguranja i sporednog posrednika u izvršavanju obveza, te prati tržišta, uključujući tržište proizvoda dodatnog osiguranja koji se stavljaju na tržište, distribuiraju ili prodaju u ili iz

⁵¹ Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18, čl. 400.

Republike Hrvatske. S druge strane, Zakon o osiguranju se ne primjenjuje na poslove distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja koji su povezani s rizicima i obvezama izvan područja Republike Hrvatske i izvan drugih država članica. Također, Agencija je dužna obavijestiti Europsku komisiju o svim općim poteškoćama s kojima se distributeri osiguranja ili distributeri reosiguranja susreću pri ostvarivanju prava poslovnog nastana ili pri obavljanju poslova distribucije osiguranja ili distribucije reosiguranja u trećoj državi.⁵² Članak 401. Zakona o osiguranju, koji se odnosi na poslove distribucije osiguranja i distribucije osiguranja se promijenio, pa tako sada poslove distribucije osiguranja na području Republike Hrvatske mogu obavljati distributeri osiguranja upisani u registar Agencije, i to: 1) posrednik u osiguranju, 2) sporedni posrednik u osiguranju i 3) društvo za osiguranje, dok poslove distribucije reosiguranja na području Republike Hrvatske mogu obavljati distributeri reosiguranja upisani u registar Agencije, i to: 1) posrednik u reosiguranju, 2) društvo za reosiguranje, te 3) društvo za osiguranje koje ima odobrenje Agencije za obavljanje poslova reosiguranja.

Nadalje, kategorije posrednika u osiguranju iz članka 401. stavka 1. točke 1. Zakona o osiguranju, prema Zakonu o izmjenama i dopunama tog zakona su: 1) zastupnik u osiguranju, fizička osoba koja u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili društava za osiguranje iz druge države članice obavlja poslove distribucije osiguranja, zatim 2) obrtnik zastupnik u osiguranju koji u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili društava za osiguranje iz druge države članice obavlja poslove distribucije osiguranja, 3) društvo za zastupanje u osiguranju koje u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili društava za osiguranje iz druge države članice obavlja poslove distribucije osiguranja, 4) broker u osiguranju, fizička osoba koja po nalogu stranke obavlja poslove distribucije osiguranja, 5) obrtnik broker u osiguranju koji po nalogu stranke obavlja poslove distribucije osiguranja, 6) društvo za brokerske poslove u osiguranju koje po nalogu stranke obavlja poslove distribucije osiguranja, 7) kreditna institucija koja u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili po nalogu stranke obavlja poslove distribucije osiguranja i osnovana je u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje kreditnih institucija, 8) investicijsko društvo koje u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili po nalogu stranke obavlja poslove distribucije osiguranja i osnovano je u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje investicijskih društava, 9) HP – Hrvatska pošta d. d. koja u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili po nalogu stranke obavlja poslove distribucije osiguranja, te 10)

⁵² Ibidem, čl.400.st.11.

Financijska agencija koja u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili po nalogu stranke obavlja poslove distribucije osiguranja. Nadalje, kategorije posrednika u reosiguranju su: 1) broker u reosiguranju, fizička osoba koja po nalogu stranke obavlja poslove distribucije reosiguranja, 2) obrtnik broker u reosiguranju koji po nalogu stranke obavlja poslove distribucije reosiguranja, te 3) društvo za brokerske poslove u reosiguranju koji po nalogu stranke obavlja poslove distribucije reosiguranja.⁵³

Promijenjen je i članak 403. Zakona o osiguranju, koji govori o obvezama posrednika, pa je tako isti dužan u osiguranju obavljati poslove distribucije osiguranja, dok je posrednik u reosiguranju dužan obavljati poslove distribucije reosiguranja u skladu s odredbama Zakona o osiguranju. Također, posrednik je dužan obavljati poslove distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja u skladu s pravilima struke i štiti interese svog nalogodavca. Nadalje, došlo je do izmjena i članka 404. Zakona o osiguranju, pa tako isti sada ima naslov „Obveze društva za osiguranje i društva za reosiguranje“, a odnosi se na to da društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje ne smiju omogućiti da poslove distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja obavljaju druge osobe osim osoba iz članka 401. Zakona o osiguranju i to samo za distribuciju onih vrsta osiguranja za koje su upisani u registar Agencije ili notificirani za rad na području Republike Hrvatske, uključujući i društva za osiguranje. Također, društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje dužna su odobravati, provoditi i redovito preispitivati svoje unutarnje politike i odgovarajuće unutarnje postupke kako bi se osiguralo poštivanje uvjeta stručnosti i primjerenosti iz članaka 422. i 423. Zakona o osiguranju, kao i ustrojiti funkciju za praćenje i kontrolu distribucije osiguranja i reosiguranja koja će osigurati pravilno provođenje odobrenih politika i postupaka i imenovati nositelja te funkcije, o kojem će obavijestiti Agenciju.

Do promjena je došlo i u članku 405. prema kojem je sada obrt za zastupanje u osiguranju j samostalno i trajno obavljanje djelatnosti distribucije osiguranja u ime i za račun društva za osiguranje u skladu s odredbama Zakona o osiguranju, dok je obrt za brokerske poslove u osiguranju i/ili reosiguranju samostalno i trajno obavljanje djelatnosti distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja po nalogu stranke. Također do izmjena je došlo i u članku 406. Zakona o osiguranju, koji se odnosi na društvo za zastupanje u osiguranju i društvo za brokerske poslove u osiguranju i/ili reosiguranju, kao i članku 407. o posebnim odredbama za kreditne institucije, investicijska društva, HP – Hrvatsku poštu d. d. i Financijsku agenciju. Tako su

⁵³ Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18, čl. 402.st.2.

prema tom članku kreditne institucije, investicijska društva, HP – Hrvatska pošta d. d. i Financijska agencija ovlaštene obavljati poslove distribucije osiguranja na temelju dozvole za obavljanje poslova distribucije osiguranja isključivo u ime i za račun jednog ili više društava za osiguranje ili distribuciju osiguranja isključivo po nalogu stranke.⁵⁴

Nadalje, članak 408., koji se odnosi na sporednog posrednika u osiguranju je promijenjen, prema kojem sporedni posrednik u osiguranju koji je pravna osoba i koji obavlja poslove distribucije osiguranja mora biti upisan u registar Agencije, dok sporedni posrednik u osiguranju koji je fizička osoba i upisan je u registar Agencije smije obavljati poslove distribucije osiguranja samo na temelju ugovora o radu, odnosno drugog ugovornog odnosa sklopljenog s pravnom osobom. Članak 409. je također promijenjen, a odnosi se na pripajanje i spajanje društva za zastupanje u osiguranju, te društva za brokerske poslove u osiguranju i/ili reosiguranju, pa tako kada se društva za zastupanje u osiguranju namjeravaju spojiti i kada se društva za brokerske poslove u osiguranju i/ili reosiguranju namjeravaju spojiti, moraju prije spajanja od Agencije dobiti dozvolu za novo društvo koje će nastati njihovim spajanjem. Članak 410. se odnosi na upis u registar, pa tako Agencija vodi registar pravnih i fizičkih osoba koje u skladu s odredbama ovoga Zakona imaju pravo na području Republike Hrvatske obavljati poslove distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja, a posrednici i sporedni posrednici u osiguranju upisuju se u taj registar pod uvjetima propisanim Zakonom o osiguranju i ovlaštene su obavljati poslove distribucije osiguranja odnosno distribucije reosiguranja dok su upisani u isti. Izmijenjeni su i članak 411. koji se odnosi na registar Agencije, članak 412. koji se odnosi na uvjete za upis u registar, kao i članak 413. koji se odnosi na odbijanje zahtjeva i brisanje iz registra, te članak 414. koji se odnose na EIOPA-ine registre. Članak 415. je također promijenjen, a odnosi se na posebne odredbe za obavljanje poslova distribucije osiguranja na stanicama za tehnički pregled vozila.

Prema uzoru na Direktivu o distribuciji osiguranja, iznad naslova članka 416. Zakona o osiguranju dodan je naziv Poglavlja III. koji glasi „Sloboda pružanja usluga i sloboda poslovnog nastana“, pa se sve do članka 421. odnosi na izmjene u pogledu toga. Iznad naslova članka 422. Zakona o osiguranju dodan je naziv Poglavlja IV. Koji glasi „Organizacijski uvjeti“ a isti se odnosi na izmjene sve do članka 429. Nadalje, iznad naslova članka 430. Zakona o osiguranju dodan je naziv Poglavlja V. koji glasi „Uvjeti informiranja i pravila poslovnog ponašanja“, te

⁵⁴ Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18, čl. 407.st.1.

govori o istima sve do članka 436. b. Poglavlje VI. Zakona o osiguranju, koje počinje od članka 436.c pod nazivom „Dodatni uvjeti u pogledu investicijskih proizvoda osiguranja, odnosi se na područje primjene dodatnih uvjeta, sprječavanje sukoba interesa i teže prekršaje distributera osiguranja, distributera reosiguranja i drugih osoba po uzoru na Direktivu o distribuciji osiguranja, a isto je izmijenjeno sve do članka 138. Zakona o osiguranju, prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju.

Treba istaknuti kako su ključne promjene one koje se zapravo tiču zaštite potrošača. Naime, prilikom distribucije osiguranja distributeri osiguranja moraju uvijek postupati pošteno, pravedno i profesionalno u skladu s najboljim interesima svojih stranaka, a neovisno o propisima kojima je uređena zaštita potrošača, sve informacije koje se odnose na distribuciju osiguranja, uključujući promidžbene sadržaje koje distributer osiguranja dostavlja strankama ili potencijalnim strankama, moraju biti korektne, jasne i ne dovoditi u zabludu te promidžbeni sadržaji moraju biti jasno prepoznatljivi. Također, distributeri osiguranja ne smiju primati niti davati primitke kao niti ocjenjivati učinkovitost svojih zaposlenika na način koji je protivan najboljem interesu stranaka, a osobito ne smiju sklapati sporazume u vezi s nagrađivanjem, prodajnim ciljevima ili nečim drugim koji bi mogli njega ili njegove zaposlenike potaknuti da preporuče stranki određeni proizvod osiguranja koji ne odgovara njezinim potrebama. Što se tiče obveza posrednika u osiguranju, isti je dužan pravodobno prije sklapanja ugovora o osiguranju dati strankama informacije o svom imenu, prezimenu i adresi, informaciju da je posrednik u osiguranju, podatak da li daje li ili ne daje savjet o proizvodima osiguranja koje distribuira, informaciju o mogućnosti zainteresiranih stranaka da podnesu pritužbu na rad posrednika u osiguranju te o postupcima izvansudskog rješavanja pritužbi i sporova, informaciju o registru u koji je upisan i način provjere toga upisa te informaciju postupa li po nalogu stranke ili djeluje u ime i za račun jednog ili više društva za osiguranje. Prije sklapanja ugovora o osiguranju posrednik u osiguranju strankama je dužan pružiti i informacije ima li udjel, izravni ili neizravni, koji predstavlja 10 % ili više prava glasa ili kapitala u predmetnom društvu za osiguranje, ima li određeno društvo za osiguranje odnosno matično društvo određenog društva za osiguranje udjel, posredno ili neposredno, koji predstavlja 10 % ili više prava glasa ili kapitala u posredniku u osiguranju, te daje li savjete na temelju nepristrane i personalizirane analize, je li pod ugovornom obvezom obavljati poslove distribucije osiguranja isključivo s jednim ili više društava za osiguranje, narav primljenih primitaka u vezi s ugovorom o osiguranju te radi li u vezi s ugovorom o osiguranju na honorarnoj osnovi, na osnovi provizije

bilo koje vrste, na osnovi bilo kojih drugih vrsta primitaka ili na osnovi kombinacije bilo koje vrste primitaka.

Prema izmjenama, prije sklapanja ugovora o osiguranju distributer osiguranja pojašnjava, na temelju informacija koje je dobio od stranke, zahtjeve i potrebe stranke i stranki je dužan dati objektivne informacije o proizvodu osiguranja u razumljivom obliku kako bi se toj stranki omogućilo da donese odluku o sklapanju ugovora o osiguranju na temelju primljenih informacija, a svaki ponuđeni ugovor o osiguranju mora biti u skladu sa zahtjevima i potrebama stranke. Također je važno napomenuti da u slučaju da se prije sklapanja bilo kojeg posebnog ugovora o osiguranju stranki daju savjeti, distributer osiguranja stranki je dužan dati personaliziranu preporuku u kojoj objašnjava zašto bi određeni proizvod najbolje ispunio zahtjeve i potrebe stranke. Dokument s informacijama o proizvodu osiguranja iz ovoga članka sadržava informacije o vrsti osiguranja, sažetak pokrića osiguranja, uključujući osigurane osnovne rizike, iznos osiguranja i, prema potrebi, zemljopisni opseg i sažetak isključenih rizika, način plaćanja premije i trajanje plaćanja, isključenja iz ugovora o osiguranju, obveze na početku ugovora o osiguranju, obveze tijekom razdoblja trajanja ugovora, obveze u slučaju odštetnog zahtjeva, razdoblje trajanja ugovora, uključujući datum početka i isteka ugovora te načine raskida ugovora.⁵⁵

Značajno je spomenut i izmjene koje se odnose na procjene primjerenosti i prikladnosti u sklopu članka 436. g. Naime, prilikom pružanja savjeta o investicijskom proizvodu osiguranja, posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje prikupljaju i sve potrebne informacije u vezi sa znanjem i iskustvom stranke ili potencijalne stranke u području ulaganja relevantnom za određenu vrstu proizvoda ili usluge, financijskom situacijom te osobe, uključujući i sposobnost te osobe da podnese gubitke te investicijskim ciljevima te osobe, uključujući prihvatljivi rizik za tu osobu, kako bi posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje mogli stranki ili potencijalnoj stranki preporučiti investicijske proizvode osiguranja koji su primjereni za nju te su u skladu s njezinom mogućnosti prihvaćanja rizika i sposobnosti da podnese gubitke. U slučaju da posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje na temelju informacija smatra da proizvod ne odgovara stranki ili potencijalnoj stranki, isti o tome upozorava stranku ili potencijalnu stranku i to se upozorenje može dostaviti u standardiziranom formatu. Posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje uspostavlja evidenciju koja sadrži dokument ili

⁵⁵ Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18, čl. 433.st.1.

dokumente posrednika u osiguranju ili društva za osiguranje i stranke u kojima su utvrđena prava i obveze ugovornih strana te ostali uvjeti na temelju kojih posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje pružaju usluge stranki. Prije sklapanja ugovora, a za vrijeme savjetovanja o investicijskom proizvodu osiguranja posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje pružaju stranki izjavu o primjerenosti na trajnom mediju u kojoj se navode savjeti te informacije o tome kako su oni u skladu sa sklonostima, ciljevima i drugim značajkama stranke. Ako su za sklapanje ugovora korištena sredstva za komunikaciju na daljinu zbog čega se ne može prethodno dostaviti procjena primjerenosti, posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje može dostaviti izjavu o primjerenosti na trajnom mediju odmah nakon što stranka postane vezana bilo kakvim ugovorom pod uvjetom da je stranka pristala primiti izjavu o primjerenosti bez odgađanja nakon sklapanja ugovora te da je posrednik u osiguranju ili društvo za osiguranje dalo stranki mogućnost odgode sklapanja ugovora kako bi mogao unaprijed primiti izjavu o primjerenosti.

Za kraj ovog poglavlja važno je spomenuti i izmjene prekršajnih odredbi koje se tiču težih prekršaja distributera osiguranja i distributera reosiguranja. Tako će se novčanom kaznom u iznosu do najviše 38.000.000,00 kuna ili najviše do 5 % ukupnog godišnjeg prihoda prema posljednjim dostupnim financijskim izvještajima koje je odobrila uprava društva ili do dvostrukog iznosa ostvarene dobiti ili izbjegnutih gubitaka, ako ne ispunjava uvjete iz pravila o poslovanju koja se odnose na distribuciju investicijskih proizvoda osiguranja, kazniti posrednik u osiguranju koji je pravna osoba ako ne postupa pošteno, pravedno i profesionalno, ako prima ili daje primitke te ocjenjuje učinkovitost svojih zaposlenika na način koji je protivan najboljem interesu stranaka ili ako sklapa sporazume u vezi s nagrađivanjem, prodajnim ciljevima ili nečim drugim, ako pravodobno prije sklapanja ugovora o osiguranju ne daje strankama informacije i sl., dok će se novčanom kaznom u iznosu od 150.000,00 kuna do najviše 750.000,00 kuna, ako ne ispunjava uvjete iz pravila o poslovanju koja se odnose na distribuciju proizvoda osiguranja osim investicijskih proizvoda osiguranja, kazniti posrednik u osiguranju i posrednik u reosiguranju ako se koriste uslugama distribucije osiguranja ili distribucije reosiguranja od strane osoba koje nisu upisane u registar Agencije ili osoba koje nisu ovlaštene obavljati distribuciju osiguranja u vrstama osiguranja ili distribuciju reosiguranja u vrstama reosiguranja, prema upisu u registar Agencije ili nisu notificirane za pružanje usluga distribucije osiguranja ili distribucije reosiguranja na području Republike Hrvatske, ako podnesu zahtjev za upis u registar Agencije na temelju lažne izjave ili bilo kojim drugim nepravilnim sredstvom, kojim se krše zahtjevi uvjeta upisa u registar Agencije propisani

člankom 410. Zakona o osiguranju, osim krivotvorenom ispravom što je kažnjivo Kaznenim zakonom, ako ne postupaju pošteno, pravedno i profesionalno i sl., što je regulirano i taksativno nabrojano u čl. 444. st.4. Zakona o osiguranju. Člankom 445. regulirani su lakši prekršaji distributera osiguranja, distributera reosiguranja i drugih osoba, a propisane novčane kazne se kreću u iznosu od 150.000,00 kn do 250.000,00 kuna za posrednika u osiguranju i posrednika u reosiguranju te sporednog posrednika u osiguranju.

4.2.3. Odredbe Pravilnika HANFA-e u pogledu distribucije osiguranja

Od 15. veljače 2019. godine na snazi je Pravilnik HANFA-e o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar⁵⁶. Taj Pravilnik propisuje način stjecanja, provjere i ocjenjivanja odnosno dokazivanja znanja i stručnosti odnosno kontinuirane edukacije: a) posrednika u osiguranju, posrednika u reosiguranju, b) zaposlenika posrednika u osiguranju i zaposlenika posrednika u reosiguranju, te c) sporednih posrednika u osiguranju, zatim razinu stručnosti i kontinuirane edukacije zaposlenika društava za osiguranje i društava za reosiguranje koji su izravno uključeni u distribuciju osiguranja odnosno distribuciju reosiguranja i za sve ostale osobe izravno uključene u distribuciju osiguranja ili distribuciju reosiguranja, (funkciju za praćenje i kontrolu distribucije osiguranja i članove uprava tih društava koji su unutar uprave društva odgovorni za distribuciju proizvoda osiguranja i reosiguranja) u skladu s člankom 422. Zakona o osiguranju, uvjete za primjerenost odnosno dobar ugled i integritet distributera, te upis podataka u registar koji HANFA vodi u skladu s člancima 410., 411. i 412. Zakona o osiguranju i koji sadržava podatke o posrednicima i sporednim posrednicima u osiguranju ovlaštenim za obavljanje poslova distribucije osiguranja odnosno distribucije reosiguranja na području Republike Hrvatske.⁵⁷

Prema Pravilniku, stručnost posrednika i sporednih posrednika u osiguranju podrazumijeva odgovarajuću razinu znanja i sposobnosti koja je preduvjet za upis i status u registru posrednika i sporednih posrednika u osiguranju koji vodi HANFA, a uključuje polaganje ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja i održavanje potrebne razine znanja i sposobnosti distributera tijekom cijelog

⁵⁶ Pravilnik o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar, NN 16/2019

⁵⁷ Pravilnik o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar, NN 16/2019, čl.1.

razdoblja obavljanja poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja. Ono što distributeri ne smiju je da ni na koji način ne onemogućavaju kontinuiranu edukaciju svojih zaposlenika koji su izravno uključeni u distribuciju osiguranja ili distribuciju reosiguranja i posrednika i sporednih posrednika u osiguranju s kojima su u ugovornom odnosu, uzimajući u obzir svojstva proizvoda koje prodaju, kanal distribucije, ulogu koju distributeri imaju i aktivnosti koje obavljaju u okviru djelatnosti distribucije osiguranja ili distribucije reosiguranja.

HANFA će upisati fizičku osobu u registar posrednika i sporednih posrednika u osiguranju nakon položenog ispita, a kandidati polažu ispit u skladu sa izabranom skupinom osiguranja i kategorijom, a prema rasporedu modula iz Pravilnika. Ispit se polaže pred Komisijom HANFA-e, a obuhvaća provjeru znanja prema izabranoj skupini osiguranja i kategoriji posrednika i sporednih posrednika u osiguranju i proizvodu osiguranja ili reosiguranja koje namjerava distribuirati⁵⁸:

- a) Neživotna osiguranja (kategorija: posrednici u osiguranju i reosiguranju),
- b) Pojedini proizvodi neživotnih osiguranja za turističke agencije (kategorija: sporedni posrednici u osiguranju turističke agencije),
- c) Pojedini proizvodi neživotnih osiguranja za ostala trgovačka društva (kategorija: trgovačka društva, obrti i ostali sporedni posrednici u osiguranju),
- d) Investicijski proizvodi osiguranja (kategorija: posrednici u osiguranju i reosiguranju),
- e) Životna osiguranja (kategorija: posrednici u osiguranju i reosiguranju).

Ispit se polaže na hrvatskom jeziku, u pisanom obliku, a smatra se da je kandidat uspješno položio isti ukoliko je točno odgovorio na 60% postavljenih pitanja. HANFA najkasnije u roku od 8 dana od dana održavanja ispita na svojoj internetskoj stranici objavljuje listu kandidata koji su položili ispit, s naznakom šifre kandidata iz prijave za ispit te daje mogućnost kandidatu da u roku od 8 dana od dana objave liste kandidata koji su položili ispit izvrši uvid u svoj ispit.⁵⁹ Kandidata koji je položio ispit HANFA upisuje u registar HANFA-e, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kada je položio taj ispit, u skladu kategorijom koju je naveo u prijavi za polaganje istog. Treba naglasiti kako su distributeri prema Pravilniku dužni kontinuirano održavati razinu stručnosti čime ispunjavaju jedan od uvjeta za obavljanje poslova distribucije

⁵⁸ Ibidem, Čl.4.st.2.

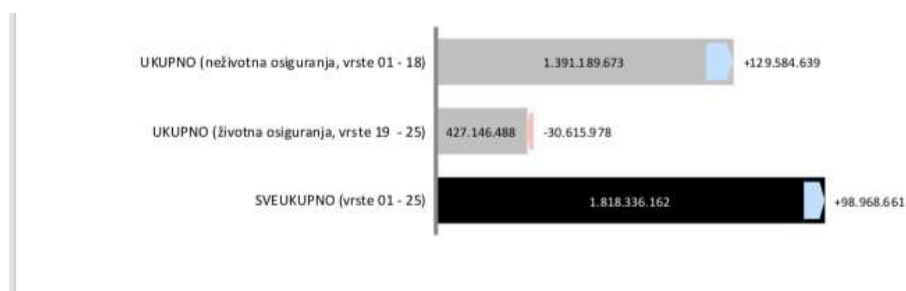
⁵⁹ Pravilnik o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar, NN 16/2019, čl.8.st.4.

osiguranja ili reosiguranja, posrednici u osiguranju dužni su u svakoj godini pohađati stručnu edukaciju u trajanju od minimalno 15 sati, a sporedni posrednici u osiguranju stručnu edukaciju u trajanju od minimalno 10 sati, iz područja u kojem su upisani u registar i ovlaštene obavljati poslove distribucije osiguranja ili reosiguranja. Edukaciju posrednika i sporednih posrednika u osiguranju radi kontinuiranog ispunjavanja uvjeta stručnosti mogu održavati i organizirati društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski ured za osiguranje, društvo za zastupanje u osiguranju i društvo za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju, kreditna institucija, investicijsko društvo, Financijska agencija, HP – Hrvatska pošta d.d., sveučilišna i obrazovna institucija i druge pravne osobe ili obrti koji ispunjavaju uvjete.⁶⁰ Program edukacije mora sadržavati područja edukacije propisana Pravilnikom zasnovana na relevantnim propisima, izabrane module edukacije u skladu s člankom 4. ovoga Pravilnika i broj sati edukacije po pojedinom modulu.

4.3. Statistički podaci osiguranja u Republici Hrvatskoj – prihodi po raznim kanalima prodaje

Prema kumulativnim podacima Hrvatskog ureda za osiguranje za veljaču 2019. godine društva za osiguranje zaračunala su ukupnu bruto premiju u iznosu od 1.818.336.162 kn, što predstavlja rast od 5,76% u odnosu na veljaču 2018. godine. Slika 1. prikazuje kretanje premije u razdoblju veljača 2018/2019 u kunama.

Slika 1. Kretanje premije u razdoblju veljača 2018/2019 (u kn)

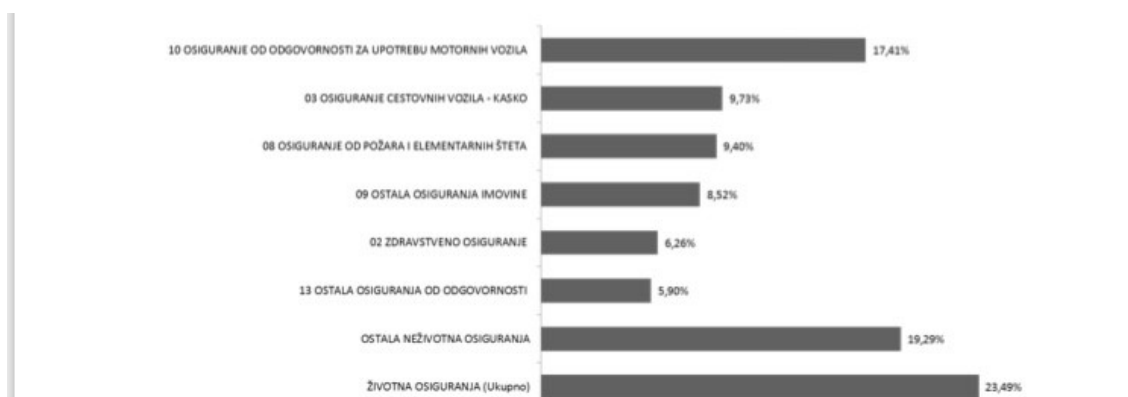

(izvor: <http://www.huo.hr/hrv/arhiva/1/trziste-osiguranja-u-rh-za-veljacu-2019-/672/detalji/>)

⁶⁰ Ibidem, čl. 10.st.1.

Nadalje, slika 2. prikazuje strukturu ukupne premije po vrstama osiguranja u veljači 2019. godine. Tako se iz slike može vidjeti da prednjače životna osiguranja (23,49%). Ispod toga su ostala životna osiguranja (19,29 %), dok su osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila na trećem mjestu sa 17,41 %. Nakon toga su osiguranja od cestovnih vozila – kasko sa 9,73 %, pa osiguranja od požara i elementarnih šteta (9,40%), ostala osiguranja imovine (8,52%), te zdravstveno osiguranje (6,26%), dok su na posljednjem mjestu ostala osiguranja od odgovornosti (5,90%).

Slika 2. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u veljači 2019. godine

(izvor: <http://www.huo.hr/hrv/arhiva/1/trziste-osiguranja-u-rh-za-veljacu-2019-/672/detalji/>)

U skupini neživotnih osiguranja, koja čini 76,51% ukupne premije, zaračunata bruto premija iznosi 1.391.189.673 kn i viša je 10,27% u odnosu na veljaču prethodne godine. Najzastupljenija vrsta osiguranja i nadalje je Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila sa zaračunatom bruto premijom od 335.207.229 kn. Bruto premija zaračunata u ovoj vrsti osiguranja i u ovom razdoblju bilježi rast 6,08% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Udio ove vrste osiguranja u ukupnoj premiji je 18,44% te 24,10% u zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja. U sklopu Osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, najveći udio ima Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od automobilske odgovornosti za štete nanosene trećim osobama, premija iznosi 315.165.233 kn i viša je 6,66% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U prva dva mjeseca 2019. sklopljeno je 315.112 policica odnosno 21.208 policica (7,22%) više nego u istom razdoblju prethodne godine. Prosječna premija u Obveznom osiguranju vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od automobilske odgovornosti za štete nanosene trećim osobama iznosi 1000,17 kn te je 0,52%

manja u odnosu na isto razdoblje 2018. kada je iznosila 1.005,40 kn. Tablica 1. prikazuje kretanje premije neživotnih osiguranja 2018. i 2019. godine.

Tablica 1. Kretanje premije neživotnih osiguranja u veljači 2018. i 2019. godine

Osiguratelj	PG (u kn)	TG (u kn)	ΔPG mil. HRK	ΔPG %
ADRIATIC OSIGURANJE D.D.***	90.387.387	104.215.596	+13,8	+15,3%
AGRAM LIFE OSIGURANJE D.D.	13.537.785	13.764.383	+0,2	+1,7%
ALLIANZ ZAGREB D.D.	171.524.718	196.828.372	+25,3	+14,8%
CROATIA OSIGURANJE KREDITA D.D.*	1.420.611	0	-1,4	-100%
CROATIA OSIGURANJE D.D.	465.479.303	476.193.714	+10,7	+2,3%
ERGO OSIGURANJE D.D.	15.228.268	11.250.663	-4,0	-26,2%
EUROHERC OSIGURANJE D.D.	149.593.674	167.534.460	+17,9	+12,0%
GENERALI OSIGURANJE D.D.	69.872.494	99.931.480	+30,1	+43,0%
ORAWA HRVATSKAD.D.	22.619.786	23.427.764	+0,8	+3,6%
HOK OSIGURANJE D.D.	34.382.827	46.758.841	+12,4	+36,0%
HRVATSKO KREDITNO OSIGURANJE D.D.	1.485.443	1.470.071	-0,0	-2,0%
IZVOR OSIGURANJE D.D.	10.829.667	12.403.501	+1,8	+16,7%
MERKUR OSIGURANJE D.D.	5.367.482	5.826.772	+0,3	+4,8%
TRIGLAV OSIGURANJE D.D.	72.566.797	84.431.706	+11,9	+16,4%
UNIQA OSIGURANJE D.D.	68.944.715	70.456.199	+1,5	+2,2%
WIENER OSIGURANJE WIENNA INSURANCE GROUP D.D.**	68.574.076	76.896.961	+8,3	+12,1%
Ukupno	1.261.605.034	1.391.189.673	+129,6	+10,3%

* 10.11.2017. društvo BNP Paribas Cardif osiguranje d.d. promijenilo je naziv u Croatia osiguranje kredita d.d., te je dana 02.07.2018. pripojeno društvu Croatia osiguranje d.d.

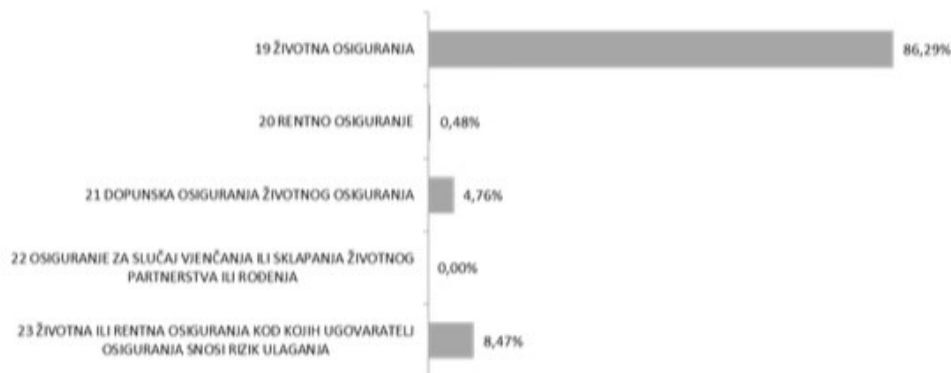
** 07.05.2018. društvo Erste osiguranje d.d. pripojeno je društvu Wiener osiguranje VIG d.d.

*** 31.12.2018. društvo Jadranko osiguranje d.d. promijenilo je naziv u Adriatic osiguranje d.d.

(izvor: <http://www.huo.hr/hrv/arhiva/1/trziste-osiguranja-u-rh-za-veljacu-2019-/672/detalji/>)

Slika 3. prikazuje strukturu premije životnih osiguranja u veljači 2019. godine. Tako se može vidjeti da su životna osiguranja zastupljena sa 86,29%. Nakon toga su životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, i to sa zastupljenošću od 8,47%. Dalje su dopunska osiguranja životnog osiguranja sa 4,76%, a zatim rentna osiguranja sa 0,48%.

Slika 3. Struktura premije životnih osiguranja u veljači 2019. godine

(izvor: <http://www.huo.hr/hrv/arhiva/1/trziste-osiguranja-u-rh-za-veljacu-2019-/672/detalji/>)

Tablica 2. prikazuje broj distributera u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2013. do 2017. godine. Tako se iz tablice može vidjeti da je broj društava za zastupanje u porastu, pa je tako 2013. godine istih bilo 242, dok ih je 2017. godine 308. Također, i broj brokerskih društava u osiguranju se povećavao s godinama, pa je tako 2013. godine istih bilo 40, 2014. godine ih je bilo 42, 2015. godine 46, 2016. godine 45, a 2017. godine čak 47. Broj kreditnih institucija se smanjivao s godinama, pa je tako istih u 2013. godini bilo 26, dok ih je 2017. godine 22. Nadalje, broj obrta za zastupanje se smanjio u usporedbi 2013. godine sa 2014. godinom, no nakon 2015. godine je u kontinuiranom porastu pa je tako u 2017. godini zabilježeno 371 obrta za zastupanje. Gledajući ukupno, broj distributera osiguranja je u porastu obzirom da je u 2013. godini ukupan broj bio 477, a u 2017. godini ih je bilo 750.

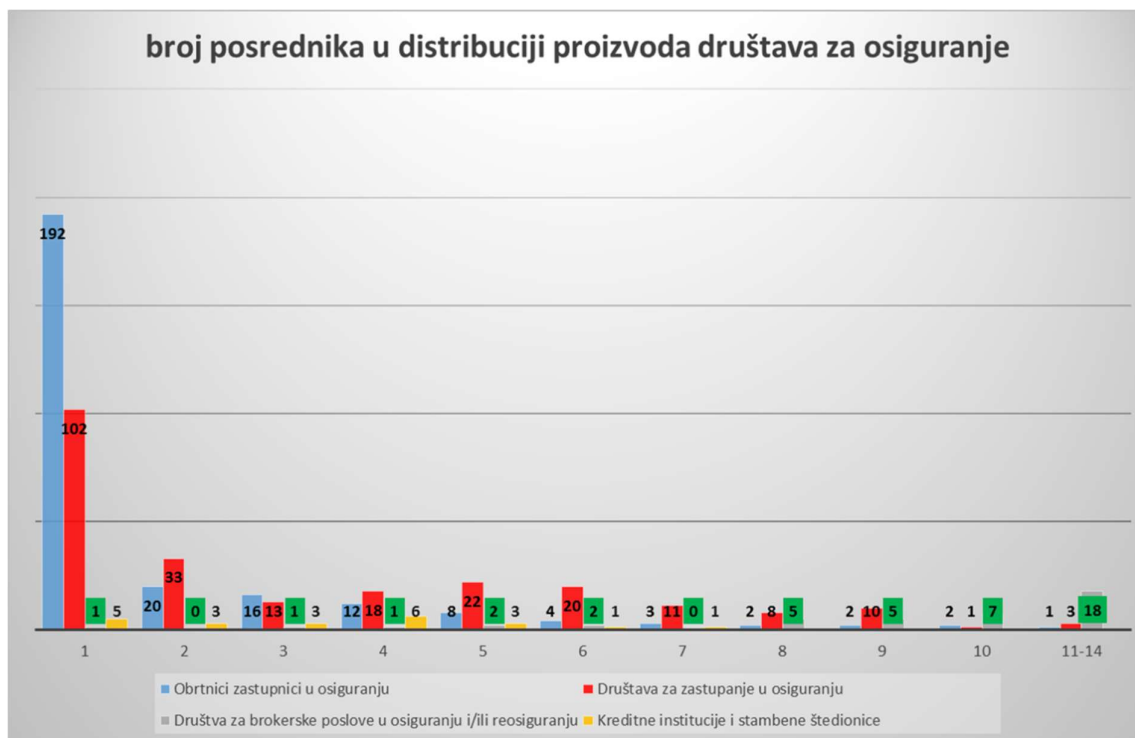
Tablica 2. Broj distributera u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2017. godine

Naziv	2013	2014	2015	2016	2017
Društva za zastupanje	242	241	280	314	308
Brokersko društvo u osiguranju	40	42	46	45	47
Kreditne institucije	26	25	26	24	22
Obrti za zastupanje	167	158	252	346	371
FINA	1	0	0	0	1
HP	1	1	1	1	1
UKUPNO	477	467	605	730	750

(Izvor: HANFA (2018) Distribucija osiguranja u svjetlu zakonskih izmjena. Opatija)

Grafikon 1. prikazuje broj posrednika u distribuciji proizvoda društava za osiguranje za 2018. godinu. Iz grafikona se može vidjeti da po broju istih prednjače obrtnici zastupnici u osiguranju, a nakon njih društva za zastupanje u osiguranju. Nakon toga su brokerska društva u osiguranju, a najmanje su zastupljene kreditne institucije.

Grafikon 1. Broj posrednika u distribuciji proizvoda društava za osiguranje za 2018. godinu

(Izvor: HANFA (2018) Distribucija osiguranja u svjetlu zakonskih izmjena. Opatija)

Može se zaključiti da će se povećati broj brokera u osiguranju a smanjiti broj zastupnika jer više nisu tako strogi uvjeti za polaganje ispita (brokeri više ne moraju imati visoku stručnu spremu i iskustvo u radu u osiguranju, dovoljna je i srednja stručna sprema bez takvog iskustva) . To samo znaci da ako HANFA neće nadzirati rad svih distributera može doći do prevara potrošača, unatoč IDD smjernici.

5. ZAKLJUČAK

Osiguranje je ekonomski institut društvenog i gospodarskog života kojim se zaštićuje pojedinac, poslovni subjekt i gospodarski razvoj od ekonomski štetnih posljedica prirodnih sila i nesretnoga slučaja. Smisao i svrha zaštite ostvaruje se unaprijed prikupljenim sredstvima koja se poslije koriste za nadoknadu materijalnih i nematerijalnih gubitaka (oštećenja imovine i tjelesne ozljede). Prema Zakonu o osiguranjima, skupine osiguranja dijele se na: neživotna osiguranja i životna osiguranja. Podskupine osiguranja dijele se na: osiguranje od nezgode i zdravstveno osiguranje, osiguranje motornih vozila, pomorsko i transportno osiguranje, osiguranje zrakoplova, osiguranje od požara i druga osiguranja imovine, osiguranje od odgovornosti, kreditno osiguranje i osiguranje jamčevine. Društva za osiguranje su sudionici financijskog tržišta i predstavljaju bitan čimbenik gospodarskog razvoja svake zemlje, a primarna funkcija im je osiguranje pojedinaca od opasnosti koje donosi neizvjesna budućnost. U gospodarskom smislu, osiguranje predstavlja instrument kojim pojedinac relativno mali iznos premije osiguranja zamjenjuje za relativno velik i neizvjestan financijski gubitak koji bi bio moguć kad ne bi bilo osiguranja. Društva za osiguranje su vrlo važni institucionalni investitori na financijskom tržištu, budući da iz temeljne djelatnosti društava za osiguranje proizlazi značaj investicijskih aktivnosti i kreiranja investicijskog portfelja.

Distribucija osiguranja znači djelatnost predlaganja ugovora o osiguranju, savjetovanje o njima ili obavljanja drugih pripremnih radnji za sklapanje ugovora o osiguranju, ili sklapanja takvih ugovora, ili pružanja pomoći pri upravljanju takvim ugovorima i njihovu izvršavanju, posebno u slučaju rješavanja odštetnog zahtjeva, uključujući pružanje informacija o jednom ili više ugovora o osiguranju u skladu s kriterijima koje odabiru potrošači putem internetske stranice ili nekog drugog medija i sastavljanje rang-liste proizvoda osiguranja, uključujući i usporedbu cijena i proizvoda ili popust na cijenu ugovora o osiguranju, ako potrošač može izravno ili neizravno sklopiti ugovor o osiguranju na internetskoj stranici ili drugom mediju. Direktiva o distribuciji osiguranja stupila je na snagu 23. veljače 2016. godine, a njome se propisuju pravila osnivanja i obavljanja poslova distribucije osiguranja i reosiguranja u Europskoj uniji, a ista se odnosi na sve fizičke ili pravne osobe s poslovnim nastanom, ili koje planiraju uspostavu poslovnog nastana, u nekoj od država članica s ciljem osnivanja i obavljanja distribucije proizvoda osiguranja i reosiguranja. Još 2. lipnja 2016. godine Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) je na svojim web stranicama objavilo "Pripremne smjernice o sustavima nadzora i upravljanja proizvodima od strane društava za

osiguranje i distributera osiguranja" na svim službenim jezicima Europske unije, koje su napravljene s ciljem da budu vodič i podrška nacionalnim nadležnim tijelima o postupanju u pripremnom razdoblju koje vodi do prenošenja Direktive Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (IDD) i primjeni delegiranih akata predviđenih na temelju nje. Direktiva IDD se trebala implementirati u nacionalna zakonodavstva država članica Europske unije do 23. veljače 2018. godine, pa su se zbog toga 2016. i 2017. godina smatrale pripremnim razdobljem, a sam cilj smjernica je bio minimiziranje rizika za osiguranike, dok su sustavi nadzora i upravljanja proizvodima igrali ključnu ulogu u zaštiti potrošača, osiguravajući da proizvodi osiguranja udovoljavaju potrebama ciljanog tržišta i time ublažavaju zlouporabu pri prodaji.

Najvažniji zakoni koji reguliraju hrvatsko tržište osiguranja su: Zakon o osiguranju i Zakon o obveznim osiguranjima u prometu te pripadajućim podzakonskim aktima. Zakonom o osiguranju se uređuju uvjeti za osnivanje i poslovanje društava za osiguranje i društava za reosiguranje, obavljanje unutarnje revizije i revizije društava za osiguranje i društava za reosiguranje, postupak likvidacije i stečaja, obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju, ovlasti nadzornog tijela te obavljanje nadzora. Kroz novi Zakon o osiguranju bit će implementirana Direktiva o distribuciji osiguranja, što će donijeti značajne promjene u sektoru osiguranja. Najveće novosti odnose se na režim i način distribucije te obavezu edukacije distributera osiguranja. Od 15. veljače 2019. godine na snazi je Pravilnik HANFA-e o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar. Taj Pravilnik propisuje način stjecanja, provjere i ocjenjivanja odnosno dokazivanja znanja i stručnosti odnosno kontinuirane edukacije. Prema Pravilniku, stručnost posrednika i sporednih posrednika u osiguranju podrazumijeva odgovarajuću razinu znanja i sposobnosti koja je preduvjet za upis i status u registru posrednika i sporednih posrednika u osiguranju koji vodi HANFA, a uključuje polaganje ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja i održavanje potrebne razine znanja i sposobnosti distributera tijekom cijelog razdoblja obavljanja poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja. Ono što distributeri ne smiju je da ni na koji način ne onemogućavaju kontinuiranu edukaciju svojih zaposlenika koji su izravno uključeni u distribuciju osiguranja ili distribuciju reosiguranja i posrednika i sporednih posrednika u osiguranju s kojima su u ugovornom odnosu, uzimajući u obzir svojstva proizvoda koje prodaju, kanal distribucije, ulogu koju distributeri imaju i aktivnosti koje obavljaju u okviru djelatnosti distribucije osiguranja ili distribucije reosiguranja. HANFA će

upisati fizičku osobu u registar posrednika i sporednih posrednika u osiguranju nakon položenog ispita, a kandidati polažu ispit u skladu sa izabranom skupinom osiguranja i kategorijom, a prema rasporedu modula iz Pravilnika.

LITERATURA

1. Bošnjak, A. (2016) *Utjecaj institucionalnih investitora na gospodarski rast zemalja OECD*. Split: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu
2. Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja
3. Enciklopedija, Osiguranje, dostupno na:
<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=45672> (pristupljeno: 15. veljače 2019.)
4. Giarini, O. (2001) *Perche le assicurazioni sono al centro dell'economia contemporanea?*, *Assicurazioni*, Generali ed., Milano, god. LXIX, br. 2., str. 220.
5. Hanfa, EIOPA objavila savjete za implementaciju Direktive o distribuciji osiguranja (IDD), dostupno na: <https://www.hanfa.hr/vijesti/eiopa-objavila-savjete-za-implementaciju-direktive-o-distribuciji-osiguranja-idd/> (pristupljeno: 15. veljače 2019.)
6. Hanfa (2018) IDD direktiva i novi Zakon o osiguranju donijet će značajne promjene u sektoru osiguranja, dostupno na: <https://www.hanfa.hr/vijesti/idd-direktiva-i-novi-zakon-o-osiguranju-donijet-%C4%87e-zna%C4%8Dajne-promjene-u-sektoru-osiguranja/> (pristupljeno: 15. veljače 2019.)
7. Maković, B., Njegomir, V. (2015) *Osiguravajuća društva u ulozi institucionalnih investitora*. Sarajevo: Sors
8. Mićin, K. (2008) *Računovodstvo osiguravajućih društava*. Zagreb: HASIBO
9. Nikolić, N., Pečarić, M. (2012.) *Uvod u financije*. Split: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu
10. Pavić, D. (2009) *Ugovorno pravo osiguranja*. Zagreb: Tectus
11. Pravilnik o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar, NN 16/2019
12. Prgeša, J. (2016) *Analiza uspješnosti poslovanja društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj*. Split: Ekonomski fakultet u Splitu
13. Tipurić D. (2007) *Strateška analiza hrvatske industrije osiguranja*. Zagreb: Ekonomski fakultet u Zagrebu
14. Trlaja, S. (2015) *Preuzimanje u industriji osiguranja Republike Hrvatske*. Zagreb: Ekonomski fakultet u Zagrebu
15. Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS SLIKA

Slika 1. Kretanje premije u razdoblju veljača 2018/2019 (u kn)

Slika 2. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u veljači 2019. godine

Slika 3. Struktura premije životnih osiguranja u veljači 2019. godine

POPIS TABLICA

Tablica 1. Kretanje premije neživotnih osiguranja u veljači 2018. i 2019. godine

Tablica 2. Broj distributera u Republici Hrvatskoj od 2013. do 2017. godine

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Broj posrednika u distribuciji proizvoda društava za osiguranje za 2018. godinu